

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR KRIJGSWETENSCHAP

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Luitenant-Kolonel der Infanterie.

Redacteuren:

D. A. VAN HILTEN, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

J. J. C. P. WILSON, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein der Grenadiers.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

109e JAAR No. 12

NADRUK VERBODEN

DECEMBER 1940

De verschijning van dit nummer is vertraagd in verband met de buitengewone omstandigheden

INHOUD

	Blz.
Een episode uit den strijd om Ockenburg 10 t/m 12 Mei 1940, door E. L. VAN SWIETEN	490
Het sneuvelen van Majoor J. H. A. JACOMETTI, Commandant van II-8 R.I. op 12 Mei 1940 en de verdediging door Luitenant-Kolonel W. F. HENNINK, C.-8 R.I. van zijn commandopost op 13 en 14 Mei 1940 op den Grebbeberg, door V. E. NIERSTRASZ	508
Het Korps Mariniers 1665—1940	519
De infanterie en de motorisatie der artillerie	522
Nieuwe Uitgaven	525
Uit de Vakpers	526

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1940

EEN EPISODE UIT DEN STRIJD OM OCKENBURG

10 t.m. 12 MEI 1940¹⁾

DOOR E. L. VAN SWIETEN,

Res. kapitein der Jagers.

Het zal circa 3.30 in den morgen van Vrijdag 10 Mei 1940 geweest zijn, toen ik in mijn kwartier te Monster gewekt werd door het gezoem van tal van vliegtuigen, gepaard met doffe schoten van luchtafweergeschut. Aanvankelijk meende ik, dat Duitsche vliegtuigen boven ons land op weg waren naar Engeland, maar toen ik door mijn kijker zag, dat de machines cirkelden, op elkaar vuurden en een toestel brandend daalde, drong het tot mij door, dat er een luchtgevecht plaats had en het wel eens Duitsche machines konden zijn, die met onze vliegtuigen in gevecht gewikkeld waren.

Snel kleepte ik mij aan, greep nog enkele noodzakelijke dingen om op alles voorbereid te zijn en juist was ik hiermee klaar, toen een rijwielordonnans aanbelde en mij verzocht zoo spoedig mogelijk op het Bataljonsbureau te komen. Mijn rijwiel stond voor het grijpen en 2 minuten later was ik op het bureau, waar ik den Res. Majoor M. OOSTERS uiterlijk kalm aantrof en met hem twee gewonde officieren vliegers, één met een arm in verband.

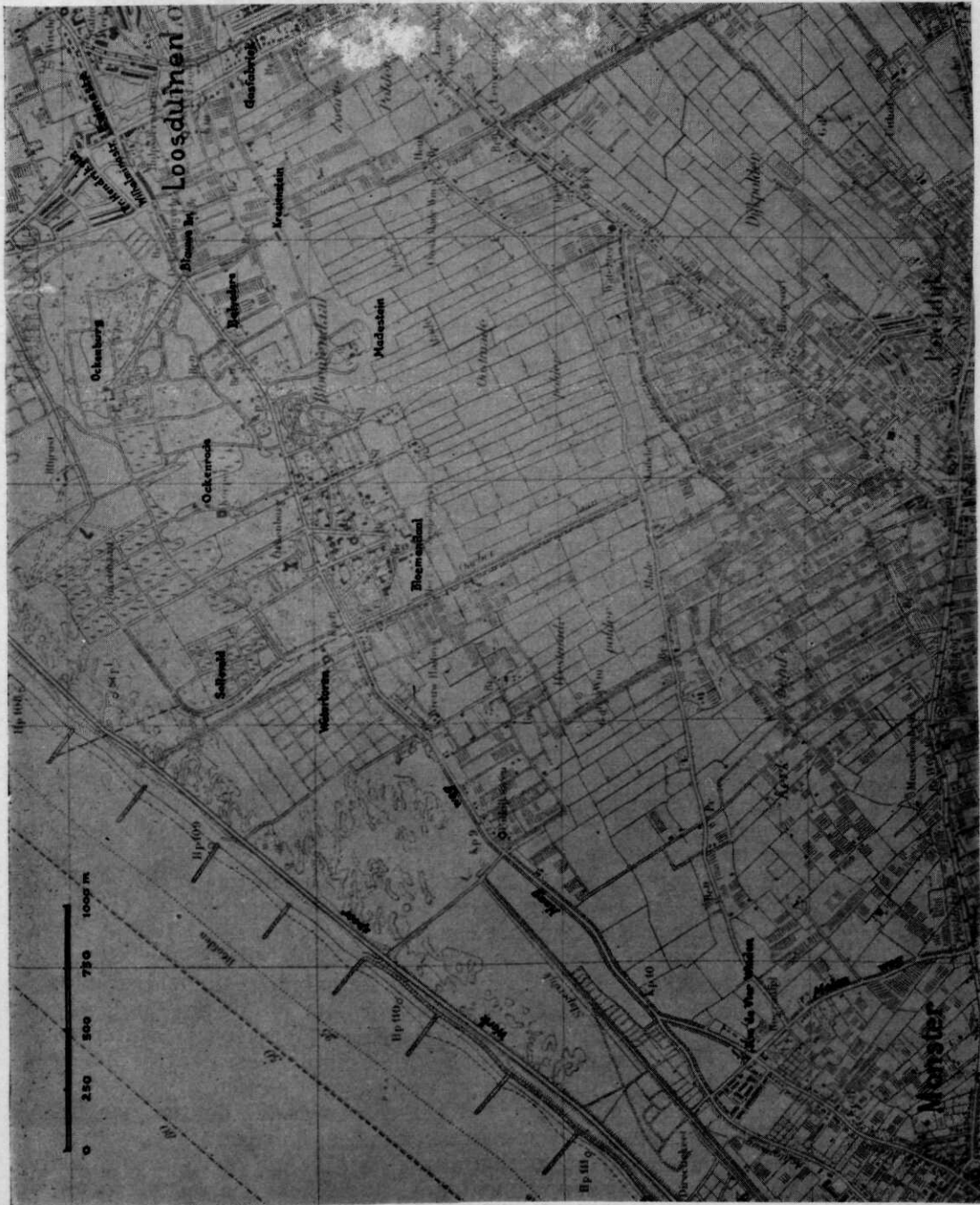
Ik ontving de opdracht terstond mijn Compagnie, 1-I-R.J., te alarmeeren en daarmede den Molenweg (Zwartten Dijk) te bezetten, van het kruispunt van dezen weg met den Poeldijkschen weg tot den Km. de Vier Winden. Een sectie zware mitrailleurs zou aan mij worden toegevoegd.

Bij mijn onderdeel gekomen, trof ik dit reeds geheel in actie.

Mijn eenige officier, Res. 1ste Lt. Jhr. E. L. A. VAN NISPEN TOT PANNERDEN, die gedurende de laatste dagen inwonend officier was, had de manschappen al gealarmeerd en enkele lichte mitrailleurs, die tegen luchtdoelen waren opgesteld, vuurden op de zeer laag vliegende Duitsche machines, die in grooten getale om ons gebouw (Choorstraat) cirkelden.

Met den meesten spoed liet ik de manschappen het vuren staken (enkelen vuurden van het dak van het gebouw) en omhangen en toen ik de Compagnie verzameld had, begaven wij ons, met twee groepen ter beveiliging in front, links en rechts van den weg marcheerende, naar de aangegeven stelling, die een kwartier later was ingenomen. (Volgorde sectiën 4, 3, 2, 1, 1ste Sectie bij Km. de Vier Winden). Even later meldde de Res. 1ste Lt. K. J. VAN DUREN zich bij mij met een Sectie zware mitr., die hij daarop in stelling bracht. Hierna controleerde ik op mijn rijwiel de opstelling der Sectiën, terwijl ik de manschappen op het hart drukte niet te royaal met munitie te zijn en alleen te vuren op vliegtuigen, die zeer laag vlogen. Echter, hoewel ik er van overtuigd was, dat tal van mitr. bundels doel hadden getroffen, zagen we geen

¹⁾ Met een schets.

(Reproductie van de Topografische kaart 1 : 25.000)

enkel toestel dalen. De B.C. kwam zich nog van onze opstelling overtuigen en gaf hier en daar een enkele vuuraanwijzing.

Zoo namen wij gedurende eenigen tijd de vijandelijke vliegtuigen onder vuur, zonder ander resultaat, dan dat wij munitieverlies leden, tot de B.C. mij \pm 6.00 last gaf mijn Compagnie te verzamelen op den Molenweg, met het hoofd bij den molen, teneinde, achter de 3de Compagnie, als voorste Comp. van de hoofdmacht langs den Haagweg van Monster naar Loosduinen Noordwaarts op te rukken. Hier werd Lt. VAN DUREN voor zijn diensten bedankt, aangezien hij zich weer bij zijn eigen commandant moest melden.

Intusschen meldde Lt. VAN NISPEN mij, dat een lichte mitrailleur onklaar was geraakt en men geen kans zag het wapen te herstellen. Van het opont-houd, benoodigd om het geheele Bataljon hier te verzamelen maakte ik gebruik door snel naar het Vereenigingsgebouw (legeringsplaats van onze Comp.) in de Choorstraat te fietsen en wel ten eerste om den mitrailleur-hersteller, korpl. LAMME op te sporen, die niet in de Compagnie aanwezig bleek te zijn; ten tweede om de munitie- en gereedschapswagens te laten oprijden, aangezien ik munitiegebrek vreesde.

Het opsporen van korpl. LAMME gelukte mij na eenige moeite, waarop ik hem de vraag stelde, waar hij zich al dien tijd had opgehouden. Hij verontschuldigde zich met de mededeeling, dat hij organiek bij den gevechtstrein behoort, waarop ik hem heb medegedeeld, dat ik, in afwijking van de organieke indeeling, die bepaalt, dat de mitrailleur-hersteller bij den gevechtstrein behoort, van hem verlangde, dat hij zich bij mijn Commando-groep zou aansluiten, zoodat ik den man steeds bij de hand had en hem dáárheen kon dirigeren, waar hij voor de herstelling van een mitrailleur noodig was.

Korpl. LAMME heeft zich daarop per rijwiel met zijn gereedschapstasch bij Lt. VAN NISPEN vervoegd, maar al spoedig bleek, dat het euvel niet was te verhelpen, aangezien een onderdeel gebroken en niet te vervangen was, zoodat van de 12 volkomen intacte lichte mitrailleurs, waarmede wij den oorlog ingingen, er nu één moest uitvallen.

Aan de bestuurders van de wagens, die ik terstond vond, gaf ik last op te rijden, ten einde waar noodig de ledige patroon-trommels door volle te vervangen. Bij den Km. de Vier Winden aangekomen werden de wagens door den B.C. even later teruggezonden.

Intusschen had ik mijn Comp. een 300 m laten oprukken, zoodat die Noord van den Molen langs den Haagweg lag met het Hoofd ongeveer bij kp. 10. Zoo lagen wij er in afwachting van het commando „voorwaarts”, toen er uit Noordelijke richting eenige schoten vielen, waarop ik de 4de Sectie last gaf onze linker flank te dekken. De B.C., die zich in de nabijheid ophield en mijn order vernam, maakte er 2 Sectiën van, waarvoor door mij de 3de en de 4de Sectie werden aangewezen, die langs de spoorbaan (Werkspoor) achter de uiterste duinenrij zouden oprukken. Ook de 2de Comp. moest daartoe 2 Sectiën afstaan, zoodat onze W. flank gedekt werd door 4 sectiën.

De manschappen zagen nu wel in, dat het ernst was. Ze dekten zich behoorlijk en de pootige BEKKERS (een man met een zeer lange straflijst, waarop meerdere malen gevangenisstraf voorkomt) antwoordde mij op de vraag, hoe hij het maakte, dat hij nu in zijn element was. Ik gaf hem daarop te kennen, dat ik op hem rekende en inderdaad heeft hij zich flink gedragen, door — naar men mij verzekerd heeft — bij de een of andere gelegenheid geheel alleen drie Duitschers gevangen te nemen.

Circa 7.00 kwam het commando „voorwaarts” en rukten wij op in de richting

Loosduinen, voorgegaan door de 3de Comp.

Nauwelijks hadden wij ons in beweging gesteld, toen van 's vijands zijde een Duitsche gewonde en twee gevangenen naderden, die naar achteren werden geleid.

Al spoedig was het verband met de uitgezonden 3de en 4de Sectie verloren. Door mij uitgezonden patrouilles kwamen of onverrichterzake of in het geheel niet terug. Toen even werd halt gehouden, besloot ik zelf te gaan, gaf daartoe het commando aan Lt. VAN NISPEN over en trok in Noordelijke richting het terrein in. Alleen afdeelingen van de 3de Comp. trof ik aan, niemand van mijn 3de of 4de Sectie en evenmin iemand, welke die gezien had, zoodat ook ik onverrichterzake terugkeerde, min of meer getroost met de wetenschap, dat het commando over de 4de Sectie bij Adj. O. O. WOLTHUIS in zeer goede handen was. Aangezien de 3de Comp. voorhoede was, veronderstelde ik, dat de door mij gezochte Sectiën zich meer achterwaarts ophielden, hetgeen inderdaad — zooals later is gebleken — het geval was. Die Sectiën waren aan het strand op vijandelijken weerstand gestuit en daardoor opgehouden.

Even later kwamen de menagemeester en zijn koks met brood, boter, kaas en thee opdagen, welke levensmiddelen tijdens een korte rust werden uitgedeeld.

Juist tevoren had ik, op last van den B.C. een groep naar Monster teruggestuurd met opdracht in het Politiebureau aldaar eventueele Duitsche gevangenen te bewaken en andere bewakingsdiensten te verrichten. Ik wees daartoe een groep aan van de Sectie van Sergt. TON (2de Sectie) en maakte van deze gelegenheid gebruik den defecten mitrailleur der 1ste Sectie tegen den bruikbaren van deze groep te verwisselen. Verder gelukte het mij hier weer verband met de 3de en 4de Sectie op te nemen, want even vóór het bereiken van den Schelpweg had ik ze langs den duinrand iets achterwaarts zien oprukken.

Circa 8.00 werden de Comp. Cn. in het huis van den Ruiters-consul van den A.N.W.B. VAN SCHAİK bijeengeroepen en gaf de B.C. de volgende order uit: „3de Comp. rechter voorcompagnie, 2de Comp. linker voorcompagnie oprukken in het terrein, begrensd West door de zee en Oost door den Haagweg. 1e Comp. (mijn Comp.) Bataljons-reserve, volgt op 300 m achter het midden. In de lijn Z. rand Bloemendaal—Hoeve Solleveld—strandpaal 108,5 verband opnemen.

Snel groepeerde ik mijn Comp. in het terrein met alle Sectiën naast elkaar, maar toch vorderde het geruimen tijd vóór het geheele Bat. zijn opstelling had ingenomen, aangezien de 2de Comp. eerst achter ons lag en nu vóór ons moest komen.

Tal van vijandelijke vliegtuigen cirkelden boven onze hoofden, staken naar ons of namen ons onder vuur, dan wel schoten de drooge helm in brand.

Hoewel mijn Comp. Bataljons-reserve achter het midden der beide voorcomp. was en de 2de Comp. slechts langzaam vorderde, bleven wij in vlotten gang voorwaarts gaan, teneinde de 3de Comp. niet in den steek te laten. Immers hoorden wij uit die richting voortdurend vrij hevig vuren, zoodat deze Comp. in een ernstig vuurgevecht met den vijand moest zijn gewikkeld. Ik stond nu voor de keuze, óf mij stipt aan de opdracht te houden en achter de beide voorcompagnieën te blijven (dus ook achter de 2de Comp., die achterbleef), óf mij aan deze Comp. niet te storen en links achter de 3de Comp. mede op te rukken. Ik besloot het laatste te doen, aangezien ik vermoedde, dat onze hulp wel eens hard noodig kon zijn, liever dan achter de 2de Comp. te blijven

en werkeloos te blijven. Naderhand bleek, dat dit goed gezien was. Het resultaat van deze beslissing was echter, dat toen wij de 2de Comp., die op weerstand was gestuit, hadden ingehaald, even later het verband met de 3de en 4de Sectie, dat bij den Schelpweg was hersteld, wederom dreigde verloren te gaan, doordat ook mijn linkervleugel op den vijand was gestuit. Dit vernam ik hier, doordat de door roet en rook zwart geblakerde ordonnans PAPE (4de Sectie) mij een schriftelijk bericht van den Adj. O. O. WOLTHUIS bracht, dat zijn Sectie op weerstand was gestuit en niet verder kon. Ik gaf PAPE het mondelinge bericht terug, dat wij zouden blijven oprukken teneinde den vijand in de flank te krijgen en tot wijken te dwingen, hetgeen gelukte.

In den beginne waren de manschappen zeer bevreesd voor de vijandelijke vliegtuigen, die in grooten getale boven ons rondvlogen. M.i. overdreven beangst zelfs en telkens dekten ze zich, waardoor de voorwaartsche beweging ernstig werd vertraagd. Meermalen heb ik hen er dan ook op gewezen, dat deze vrees ongegrond was, want dat men aan de manoeuvre van het vliegtuig kon zien of het voor den waarnemer al dan niet gevaarlijk kon zijn. „Steekt” een vliegtuig, dan is oppassen geboden, eveneens als ze haar zijde naar den waarnemer keert, want dan wil ze uit haar flank vuren, al vallen de schoten als gevolg van de groote snelheid van de machine circa 15 à 20 m uit elkaar. Blijft een vliegtuig horizontaal vliegen, dan doet het geen kwaad. Dit is tenminste de ervaring, die ik al heel spoedig had opgedaan.

Om mijn manschappen dan ook te toonen, dat hun angst zeer overdreven was, heb ik hen voortdurend door woord en voorbeeld aangemoedigd dit gevaar niet te hoog aan te slaan en ben ik ten aanschouwe van allen (met mijn rijwiel, dat ik nog steeds bij mij had) over de hoogste duintoppen, onder het gecirkel en mitrailleurvuur der vijandelijke vliegtuigen, mijn Compagnie voorgedaan om daardoor aan te toonen, dat het gevaar vooral niet mocht worden overschat en het de voorwaartsche beweging in geen geval mocht vertragen. Tot mijn genoegen zag ik, dat de manschappen, wellicht door dit voorbeeld aangemoedigd en gesterkt, zich niet zoo spoedig meer door de manoeuvres der vliegtuigen lieten intimideeren. Overigens bleek uit alles, dat het den Duitschers er om te doen was onzen opmarsch te vertragen, teneinde tijd te winnen, hetgeen juist voor mij een reden was om snel op te rukken.

Met dat al zeulde ik met mijn zwaar beladen rijwiel duin op, duin af, tot ik korpl. hoornblazer BUNGENAAR zag, die er tamelijk „luchtig” bij liep en hem opdracht gaf mijn rijwiel over te nemen en mij daarmee te volgen.

Zoo trokken we maar steeds, verspreid, door het duinterrein, waarvan op tal van plaatsen de helm en struiken in brand stonden. Een poging van de 1ste Sectie om een vrij zwaren brand te blusschen, moest al spoedig worden opgegeven, mede door de omstandigheid, dat wij onzen opmarsch niet mochten vertragen.

Even vóór de vervallen hoeve Solleveld meldden een paar ziekendragers mij, dat zij de raderbaar, als zijnde te zwaar om over het golvende terrein mede te voeren, hadden achtergelaten. „Bovendien zal die wel verbrand zijn”, zoo verklaarden zij, „want plotseling wierp een vliegmaschine enkele brandbommen uit, die de helm en struiken rondom in brand staken, te midden van welke vlammenzee de raderbaar zich toen bevond.

Deze lichtvaardige wijze van handelen met rijkseigendommen noodzaakte mij het tweetal te gelasten onmiddellijk terug te gaan en met de raderbaar, al dan niet verbrand, terug te keeren. Nauwelijks een half uur later meldden ze zich bij mij, met de volkomen onbeschadigde raderbaar . . .

Zoo bereikten wij ten slotte de hoeve Solleveld, waar ingevolge order B.C. verband moest worden opgenomen en ik de reeds aangekomen Sectiën een stelling liet innemen, in afwachting van de aankomst der 3de en 4de Sectie en van nadere orders.

Om het verloren contact met laatstgenoemde afdeelingen weder tot stand te brengen, verzocht ik Lt. VAN NISPEN per rijwiel deze Sectiën alsmede eenige achtergebleven manschappen van mijn commandogroep op te sporen. En werkelijk kwam hij niet lang daarna terug met de mededeeling, dat de gezochte Sectiën alsmede de vermisten van de commandogroep in aantocht waren. Beide Sectiën kwamen inderdaad even later aan en verlengden de stelling naar het N.W. Verder had VAN NISPEN mijn rijwiel brandende in het terrein aangetroffen. Tasschen, het opgebonden gasmasker, alles was verbrand. Slechts den inhoud van een der tasschen had hij weten te redden. Den korpl. BUNGENAAR, dien ik met de zorg over mijn rijwiel had belast, heb ik hierover zóó terechtgewezen, dat hij zich van dit oogenblik af in alle opzichten beter heeft gedragen.

Circa 10.00 ontving ik de opdracht de 3de Comp. bij Bloemendaal te versterken, aangezien die door hevig vuur in front niet verder kon oprukken. Ik gaf daartoe het teeken „voorwaarts” en tevens de aanwijzing rechts aan te houden. Immers Bloemendaal lag geheel rechts, maar 3 van mijn Sectiën moesten eerst door open terrein. Toen even verder de geheele Comp. weer in boschterrein was gekomen, liet ik „rechts uit de flank” maken, welke manoeuvre ons juist bij het park van Bloemendaal (O. van den Haagweg) bracht. Tijdens dezen flankmarsch had de 2de Sectie van sergt. TON nog kans gezien 3 Duitschers gevangen te nemen, die snel naar achteren werden geleid.

Bij de aan den Haagweg gelegen kliniek van Bloemendaal trof ik Res. Kapt. ROORDA VAN EYSINGA, Commandant der 3de Comp., aan, die mij mededeelde, dat hij zijn Comp. vrijwel kwijt was. „Gesneuveld?”, vroeg ik, „Nee, die is overal door het terrein verspreid!”, luidde het antwoord, „maar ik heb nog een volledige Sectie zware mitrailleurs”.

Wij kwamen nu overeen in verband op te rukken, hij met zijn zware mitrailleurs O. van den Haagweg en mijn Comp. door het terrein W. van dezen weg, terwijl hij met zijn zw. mitr. mijn weerstanden vanuit de flank zou opruimen. VAN EYSINGA wees mij er nog op, dat zich in mijn terreingedeelte circa 30 m verder, bij een wit hek, een kleine vijandelijke afdeeling bevond, die met een van hem buitgemaakten lichten mitrailleur alles wegschoot, wat zich vertoonde.

Terwijl ik, alvorens voorwaarts te gaan, nog even mijn Comp. ordende en VAN NISPEN, die iets vooruit in een kippenhok zat, trachtte te bereiken, ratelde vlak voor mij een mitr. zoodat ik recht in de vlammen keek en de houtsplinters der boomen mij in het gezicht sloegen. Dit was blijkbaar de door VAN EYSINGA bedoelde li. mitr. Gebukt wist ik VAN NISPEN nog te bereiken, wien ik mijn plannen mededeelde, waarop ik mij wederom naar achteren begaf om VAN EYSINGA naar aanleiding van het voorgevallene voor te stellen zijn zw. mitr. eerst te doen oprukken, teneinde den vijand tot wijken te dwingen, waarmede hij zich accoord verklaarde.

Deze maatregel heeft inderdaad succes gehad, want toen ik even later eveneens het teeken voorwaarts gaf, ontvingen wij van die plaats geen vuur meer en zagen we een aldaar haastig gegraven verlaten mitrailleurpostelling. Het was toen circa 11.00.

Wij rukten op met de vier sectiën naast elkaar, van rechts (Oost) naar links

(West) achtereenvolgens de 1e, de 2e, de 3e en de 4e sectie. De rechtersectie was richtingssectie en aangeleund aan den Haagweg.

Al spoedig bereikten wij de oprijlaan naar het landgoed Ockenrode, waar wij op den grond verscheidene achtergelaten Nederlandsche uitrustingen en zelfs geweren aantroffen. Ik liet hier zooveel mogelijk de munitie der onzen aanvullen en verzocht den boschwachter, wiens huisje vlak aan den weg stond, zich over de geweren en uitrustingen te ontfermen en die t.z.t. aan een Nederlandsche autoriteit uit te leveren.

Beurtelings trokken wij nu in vlot tempo voorwaarts, waarbij wij af en toe halt hielden om verband op te nemen en ik regelmatig den B.C. van de gemaakte terreinwinst op de hoogte hield.

Bij een klein huisje links aan den Haagweg gekomen, troffen we op den weg tal van melkbussen aan, die afgeladen waren van een melkauto, die door de Duitschers gedwongen was op te rijden. Ook hier werd even halt gehouden. Zoo stond ik even met den rug naar den vijand met korpl. HAGE te praten, die bij gemis aan een Sergt. toegevoegd diens functie zeer naar behooren vervulde, toen ik onwillekeurig een pas op zijde maakte. Hetzelfde oogenblik kraakte achter mij een schot, dat den korporaal recht in het hoofd trof. Zonder eenig geluid te geven, zakte hij levenloos in elkaar. VAN DEN BURG J. F., die eveneens tot mijn commandogroep behoort en op 2 pas afstand stond, liet zich plat voorover op den grond vallen; ikzelf stapte achter een dikken boom . . .

Het was een knap scherpschuttersschot, voor mij bestemd, dat echter een ander trof, doordat ik juist bij tijds op zijde stapte. Ik gaf nu VAN DEN BURG last de verdere berichten te schrijven. Na met de zw. mitr. der 3de Comp. verband te hebben opgenomen, ging het ± 11.45 weer voorwaarts.

De 1ste Sectie van mijn Comp. was uit bosch in bouwland gekomen, waar hier en daar kassen stonden, terwijl de 2de, 3de en 4e Sectie boschterrein bleef doorschrijden, waarin een enkele villa stond.

Dit bouwland was van den Haagweg gescheiden door een breede sloot, waarover een planken bruggetje lag. Van kas tot kas ging het nu verder en hoewel wij nu regelmatig in front en van schuins-rechts beschoten werden kregen wij den eersten tijd geen verdere verliezen.

Ik hield mij steeds bij de 1ste Sectie op en dit niet zonder reden. In de eerste plaats was deze de richtingssectie en zou ik van daar uit met Kap. VAN EYSINGA het verband onderhouden. Verder kwam het mij aan de hand van de kaart voor, dat deze Sectie het zwaar te verduren zou krijgen. Voorts bevond zich hierbij de 1ste Lt. VAN NISPEN, de aangewezen persoon, om het commando over de Comp. op zich te nemen, indien mij iets mocht overkomen.

Zoo naderden wij het landgoed Ockenburg, tot plotseling van rechts, uit de Belvédère een drietal schoten viel, die alle doel troffen (± 12.15). Drie man bleven liggen, waarop de rest snel zich dekte en weg kroop in kassen of achter kippen- en konijnenhokken. Ook ik zocht haastig dekking, aangezien ik mij op dat moment in open terrein bevond, waarbij ik mijn rijwiel — ik had mij inmiddels een ander verschaft — in den steek moest laten.

Rechts lag de groep van Serg. BOERSMA, waar de treffers waren gevallen. Ik zag nog hoe een der gewonden het bovenlijf oprichtte om zich van zijn uitrusting te ontdoen. Het was de Jager L. VAN DEN AKKER, die hier het leven heeft gelaten.

In het midden en meer naar voren lag de groep van Sergt. HAMELEERS, waarbij zich Lt. VAN NISPEN bevond, onder een nog geen meter hooge haag vlak vóór een brugje, dat vuur trok. Links bevond zich de groep van Serg. STORK.

Wat nu?! In front lag het landgoed Ockenburg, maar om dat te bereiken moesten we over een vlak weiland en een 5 à 6 m breed water zonder brug. Van uit dit landgoed werden wij eveneens onder vuur genomen, doch als gevolg van den grooten afstand zonder doel te treffen. Links van ons lag ook bosch, van ons gescheiden door water, waarin een praam lag.

Intusschen waren de 2de, 3de en 4de Sectie links van ons op dezelfde hoogte gekomen. Het was circa 12.45. Nu de aanval van de rechter Sectie voor het oogenblik was vastgelopen, gaf ik de 2de, 3de en 4de Sectie last door het bosch te blijven oprukken en een omtrekkende beweging te maken, teneinde den weerstand in front althans te breken. Aangezien wij ook geen steun meer van de zw. mitr. kregen, zond ik J. F. VAN DEN BURG uit om verband met Kap. VAN EYSINGA te verkrijgen, hem te vragen de Belvédère, van waar uit wij voortdurend hevig beschoten werden, met zijn zw. mitr. onder vuur te nemen en tevens den B.C. omtrent onze situatie in te lichten.

VAN DEN BURG vertrok en $\frac{1}{2}$ uur, 1 uur wachtte ik vergeefs. Intusschen had ik DELAHAYE als zijn opvolger voor mijn commandogroep aangewezen, want op dat oogenblik had ik niemand meer bij de hand.

Voortdurend lagen wij onder hevig vuur, dat voornamelijk uit de zwaar begroeide Belvédère viel en waarvan wij niets konden waarnemen, zoodat wij daartegen volkomen machteloos waren. Zoodra zich ook maar even iemand vertoonde, werd geschoten, zoodat van voorwaarts gaan in het nu verder open terrein zonder eenige dekking, geen sprake was.

Nog steeds lagen de twee rijwielen, op wier behoud ik hoogen prijs stelde — aan mijn rijwiel was mijn broodzak bevestigd, die o.a. al mijn toiletartikelen bevatte — in het open terrein en ik besloot een poging te wagen die te redden. Op een moment, dat er een vuurpauze was ingetreden, doordat niemand zich vertoonde, vloog ik onverwachts met een paar groote sprongen van achter een kas, die mij tot dekking diende, te voorschijn, greep mijn rijwiel en snelde er mede achter een volgende dekking. Het was gelukt! Een kwartier later werd door DELAHAYE op dezelfde wijze het andere rijwiel in veiligheid gebracht.

Anderhalf uur lagen we reeds zoo en nog steeds was VAN DEN BURG niet terug en hem kennende begreep ik, dat hem iets moest zijn overkomen. Ik zond hem daarom circa 14.15 DELAHAYE (dien ik liet vervangen door BOTS G. P.) met dezelfde opdracht en verzocht met aandrang om steun van zw. mitrs. vuur. Naderhand is gebleken, dat VAN DEN BURG Kap. VAN EYSINGA tevergeefs heeft gezocht, evenmin den B.C. heeft kunnen vinden en onderweg een flauwte heeft gekregen. Ook DELAHAYE kwam niet terug en aangezien ik nu al tevergeefs 2 ordonnansen had weggezonden en de Sectie niet meer wilde verzwakken, besloot ik, nu iedere hulp of steun uitbleef, op de een of andere wijze aan dezen toestand een einde te maken.

Nadat ik nogmaals grondig de situatie had nagegaan en wederom tot de overtuiging was gekomen, dat voorwaarts gaan was uitgesloten, zocht ik VAN NISPEN op en deelde hem mede, dat wij m.i. hier waren vastgelopen. Hulp of steun bleef, ondanks aanvragen door middel van ordonnansen uit, zoodat ik overwoog in Noordelijke richting uit te wijken, naar het bosch Zuid-West van Ockenburg, waar ook de andere Sectiën van onze Comp. voorwaarts waren gegaan.

VAN NISPEN, die overigens voor geen klein gerucht vervaard is, zag er ook geen heil in langer onder het vijandelijk vuur te liggen, zonder zelf iets uit te kunnen richten. Nadat nauwkeurig was afgesproken, wat ons te doen stond, sprongen de mannen, die het meest vooraan lagen stuk voor stuk onverwachts

op en maakten een sprong achterwaarts, waarna wij ons snel weder in of achter een kas dekten. De laatste manschappen echter werden danig onder vuur genomen, waarbij ons allen de kogels om de ooren floten en wij ten slotte nog een gewonde te betreuren hadden. Het was toen circa 15.15.

Intusschen zag ik in het landgoed door mijn kijker een aantal Duitschers zich bukkend en sluipend in Westelijke richting voortbewegen. Met welk doel was mij toen nog niet duidelijk, maar zou ik weldra ervaren. Om van het bouwland, waarin wij ons bevonden in het bosch Zuid-West van Ockenburg te komen, moesten wij over een breede sloot, hetgeen mogelijk was, doordat daarin een praam lag, die wij dwars trokken. Wij konden er slechts een voor een over en aangezien er eenige aarzeling ontstond om over het geheel ongedekte vaartuig te loopen, ging VAN NISPEN voorop en volgde ik onmiddellijk met mijn rijwiel achter hem, dat hij voor mij op het land trok. In een vlot tempo volgden nu ook de anderen en even later waren wij allen — met achterlating van de gewonden — in het bosch. Laatstgenoemden had ik aangeraden zooveel mogelijk te trachten den Haagweg te bereiken, zoodat zij er zeker van konden zijn gevonden en behandeld te worden.

Hoewel deze manoeuvre vanuit Ockenburg duidelijk zichtbaar was, werd geen schot op ons gelost en zoo was er even gelegenheid om de Sectie te ordenen, alvorens verder te gaan. Als een der eersten overgestoken, ging ik met mijn rijwiel voorop en baande mij een weg door de struiken. Ik was echter nog geen 10 m gevorderd of een hevige vuur werd op ons geopend. Van twee, drie kanten vlogen ons de kogels van zeer nabij om de ooren en ten tweede male dien dag zag ik recht in de vlammen van een mitrailleur. Hetzelfde oogenblik echter had ik mijn rijwiel omgezwaaid en maakte ik keert naar het Z.W., dicht langs het water, voorgegaan door de geheele Sectie en achtervolgd door het vijandelijke vuur.

Toen dit even minderde bewogen VAN NISPEN en ik de manschappen, die danig door den schrik bevangen waren, weder keert te maken en nogmaals een poging te wagen door het bosch op te rukken. Maar steeds als we even gevorderd waren, sloegen de kogels ons weer tegemoet. En van waar? Niemand wist het; niemand zag iets, zoodat wij ook niet in de gelegenheid waren het vuur te beantwoorden.

Later, na de capitulatie, toen we het gevechtsterrein weder bezochten, werd ons e.e.a. duidelijk. Toen zagen wij, dat de Duitschers op de meest tactische punten tal van schuttersputten en mitrailleurstellingen hadden gegraven, door struiken e.d. gemaskeerd, waarin zij stonden, zoodat zij slechts 15 à 20 cm boven den grond uitstaken en ons van daar uit besloten. Ook zaten ze blijkbaar in boomen, want in een dicht begroeiden boom werd een stevig vastgebonden stoel aangetroffen, van waar een schutter, voor ons geheel onzichtbaar, gemakkelijk opgelegd kon vuren.

Bij een volgende poging om ons naar voren te werken, maakte de mitr. schutter D. J. VAN DE BERG met zijn wapen van achter een terreinglooiing een sprong achter een boom, spoedig gevolgd door zijn helper. Ook VAN NISPEN maakte een sprong voorwaarts en bleef in een open terreintje in het bosch liggen. Op dat oogenblik ratelden wederom de vijandelijke vuurwapens. Een kogel ketste af op den helm van D. J. VAN DE BERG en een bundel trof den Jager P. H. ALDERS met verscheidene schoten juist boven den enkel. Inmiddels lag VAN NISPEN nog steeds in het open terrein. Herhaalde malen riep ik, sommeerde ik hem om zich terug te robben of te wentelen. Had één Duitser zich even opgericht en hem gezien, dan was het met hem gedaan geweest.

Eindelijk kwam er beweging in hem en kroop hij achteruit, tot hij dicht bij een heuvelrug gekomen, plotseling opsprong en zich snel in de struiken achter de terreinglooing in veiligheid bracht. Hij is bij deze gelegenheid door het oog van een naald gekropen.

Er was geen doorkomen aan en ik besloot, na ALDERS te hebben laten verbinden, zóóver terug te trekken, tot we door een eigen afdeling zouden worden opgenomen om dan wederom ten aanval te trekken. Steeds door vijandelijk vuur achtervolgd, bereikten wij ten slotte via twee villa's onder één kap, waar zoo lang mogelijk een post (BAKKER H.S.) werd achtergelaten om den vijand te observeeren en via een groote villa, t.w. de verlaten commandopost der vliegeniers, tegen 16.30 de oprijlaan naar het landgoed Ockenrode. Hier trof ik vrijwel het geheele Bataljon bij elkaar, waaronder ook de andere Sectien van mijn Comp. En nu vernam ik, welke zware verliezen aan onze Comp. waren toegebracht. Van de 4de Sectie 2 man gesneuveld en Sergt. Drs. DE JONG P. aan het dijbeen gewond. Van de 2de Sectie (waarvan in den beginne één groep naar Monster was teruggezonden) waren nog maar één korpl. en vier man op het appèl verschenen. O.m. waren drie onderofficieren van deze Sectie gesneuveld. Daarentegen vond ik den verloren gewaanden ordonnans J. F. VAN DE BURG en ook DELAHAYE hier terug.

Terwijl ik de Comp. deed verzamelen, zocht ik den B.C. op, wien ik verslag uitbracht van het voorgavallene en de verliezen van mijn Comp. mededeelde. Ik ontving daarop de opdracht mijn Comp. West van den Haagweg en 50 m voorbij de oprijlaan naar Ockenrode in het bosch in stelling te brengen.

Nogmaals zou getracht worden op Ockenburg aan te vallen. Ik verspreidde daartoe de 3de en 4de Sectie en het restant der 2de Sectie West van den Haagweg en zond de Iste Sectie onder Lt. VAN NISPEN Oost van den Haagweg door het terrein om te trachten de bezetting van de Belvédère met vuur in front te binden, met welken laatsten maatregel de B.C. accoord ging.

Bij gerucht had ik ook zoo juist vernomen, dat Kap. ROORDA VAN EYSINGA òf gewond òf gesneuveld was en nu begreep ik ook, waardoor de vuursteun der zw. mitr. van rechts was uitgebleven. Ik deelde den Majoor mede, wat ik had vernomen, maar hij wilde deze jobstijding niet gelooven. Spoedig bleek helaas, dat dit gerucht maar al te waar was.

Reeds had ik de Iste Sectie onder VAN NISPEN weggezonden, toen den B.C. de order bereikte met het geheele Bataljon zoo spoedig mogelijk naar de W.S.M.-Garage (Garage v. d. Westlandsche Stoomtram Mij.) te Loosduinen op te rukken.

Op grond van deze laatste order kreeg ik te circa 17.00 den last het restant van mijn Comp. te verzamelen om te trachten langs den Haagweg naar Loosduinen op te rukken. Juist, toen ik mijn Comp. verzameld en op den Haagweg had opgesteld, kwam uit de richting Monster een aantal militaire vrachtauto's en o.m. een gevorderde ledige verhuishwagen aanrijden. Ik gaf laatstgenoemden wagen het teeken te stoppen met de bedoeling er mijn Comp. in te laden en ons in snelle vaart dwars door den vijand heen naar Loosduinen te slaan. Te laat echter! De voorste auto's keerden reeds terug met het bericht, dat de weg versperd en de eerste wagen doorzeefd van kogels was achtergebleven.

Even later kwam eveneens uit de richting Monster een militaire auto, waarin behalve een drietal Nederlandsche officieren nog twee burgers zaten, die, naar mij werd medegedeeld, journalisten waren. Ik hield den auto aan en vroeg, wat hun plannen waren. „Wij moeten naar Loosduinen”, luidde het antwoord. Ik beduidde hun echter, dat dit langs dezen weg uitgesloten was.

aangezien zoojuist een colonne vrachtauto's keert had moeten maken, omdat de weg versperd was en de eerste auto's waren beschoten.

De heeren schenen aldaar echter heel dringende bezigheden te hebben, want na eenig heen en weer praten gaven ze te kennen, het er toch op te zullen wagen. De auto reed daarop door en later op den dag zag ik den wagen vlak naast de Belvédère half op het rijwielpad. Het voertuig was doorzeefd van kogels. Een paar lijken hingen scheef in den wagen en een groote bloedplas lag er naast op het rechter rijwielpad. Enkele dagen na de capitulatie heb ik bij het ziekenhuis Bloemendaal op den Haagweg twee- of driemaal een strompelenden Grenadier ontmoet, die mij mededeelde, dat hij de chauffeur van dezen auto is geweest en in mij den persoon herkende, die gewaarschuwd had, dat het terrein onveilig was en had afgeraden langs dezen weg door te rijden. Behalve hij, heeft nog één Nederlandsche officier, die gevangen is genomen, er het leven afgebracht.

Reeds had ik het commando „voorwaarts" gegeven en mij op ernstigen tegenstand van den vijand voorbereid, toen uit Loosduinen een militaire motorrijder met duopassagier kwam aangereden, die ik aanhield. Desgevraagd deelden ze mede, dat zij ongehinderd waren gepasseerd en de weg vrij was.

„Vrij voor 2 man", merkte ik op, „maar ook voor een grotere afdeeling?"

Zij konden daarop natuurlijk geen antwoord geven, zoodat ik besloot in vlot tempo voorwaarts te gaan, zonder de oplettendheid ook maar één oogenblik te doen verslappen. En inderdaad, geruimen tijd trokken wij langs den Haagweg, zonder dat wij in front of uit het terrein er naast werden beschoten. Zoo passeerden wij wederom het huisje, waar de melkbussen nog op den straatweg stonden en het lijk van korpl. HAGE lag. Even verder echter, werden wij voortdurend uit den boschrand beschoten, waar langs wij kort geleden waren teruggetrokken (N. van pl. 7 aan den Haagweg). Deze schoten echter troffen als gevolg van den vrij grooten afstand geen doel.

Nog steeds gingen wij voorwaarts, zonder dat de opmarsch op ernstige wijze werd vertraagd. „Voor hoe lang nog?", vroeg ik mij af. Zoo bereikten wij rechts van den Haagweg het einde van een boschperceel, dat door een 50 m breed bouwland (aardappellandje) van de Belvédère was gescheiden, toen een van de mannen van de voor-sectie, waarbij ik mij bevond, mij erop attent maakte, dat vlak aan den boschrand een gewonde lag. Ik gaf twee manschappen daarop de aanwijzing den man met het hoofd op een zandhoop ter plaatse langs den weg te leggen, opdat hij spoedig gevonden en geholpen zou kunnen worden. Toen ik mij er heen begaf om naar den gewonde te kijken, zag ik geheel in den hoek van het perceel een levenlooze figuur, waarin ik het ontzielde lichaam van Kap. ROORDA VAN EYSINGA herkende . . .

Ook hij had dus bij de Belvédère — ook wel Paalberg genoemd — zijn einde gevonden.

Snel trokken wij weder verder en ieder oogenblik verwachtten wij uit dezen zwaar begroeiden heuvel te worden beschoten. Maar neen! Nog steeds viel geen schot en zoo kwamen wij ter hoogte van de Belvédère, waar op den weg behalve 2 vrachtauto's ook nog de grijsgroene legerauto stond met de lijken van de Nederlandsche officieren en journalisten. Iets verder was de weg opgebroken en lag een boom dwars over den straatweg.

Zonder beschoten te worden ging het steeds voorwaarts langs de oprijlaan van het landgoed Ockenburg, over de Blauwe Brug en enkele minuten later waren om circa 18.00 de eerste groepen veilig en wel binnen Loosduinen. Weldra volgde de rest van het Bataljon en marcheerden wij naar de W.S.M.-

Garage, waar wij omstreeks 18.30 aankwamen. Ik liet nu de eerstaangekomen Sectiën snel afhangen en in afwachting van nadere instructies bij de uitrustingen rusten. De 4de Sectie, die even later aankwam, vond een rustig hoekje in de garage met een autobus er naast. Na te hebben laten afhangen liet Adj. O. O. WOLTHUIS zijn manschappen in de bus stappen, waar ze van de vermoeienissen van den dag konden uitrusten en allen bij de hand waren.

Ik liet nu appèl houden, teneinde de geleden verliezen op te nemen. Het resultaat was verre van verblijdend.

De Commandogroep miste 2 man, waaronder 1 korpl. (korpl. HAGE).

De 1ste Sectie, die een omweg had gemaakt en O. van de Belvédère er langs was getrokken, was nog niet aangekomen, maar naar mijn meening moesten 5 man op het appèl ontbreken.

Van de 2 groepen der 2de Sectie ontbraken 20 man.

De 3de Sectie telde 2 verliezen en de 4de Sectie 3.

Later op den dag heeft gelukkig nog een enkele man zich gemeld.

Toen even later de keukenwagen aankwam, werd haastig staande en gaande gegeten, waarna ik om 20.00 de opdracht ontving een Sectie naar Wateringen te dirigeren, die zich bij Lt. Kol. BEETS, C.-groep 's-Gravenhage van het Westfront der Vg. H., moest melden. Daartoe bestemde ik de 3de Sectie van Vaandrig SCHILD, die kort daarop per gevorderde autobus vertrok.

Nu ook kwam de 1ste Sectie binnen, die een grooten omweg had gemaakt, door om de gevreesde Belvédère heen te trekken. Hierna voor rapport B.C. op het Kantoor van de W.S.M. ontboden zijnde, werd mij gevraagd mijn gedachten te laten gaan over een slaapgelegenheid voor mijn Comp. Ik opperde het eenige hotel ter plaatse, Hotel De Roskam, waar ik mijn manschappen op den grond wilde laten slapen. Dit werd toegestaan. De B.C. bepaalde nog, dat de manschappen gekleed konden slapen en om 4.00 reveille zou zijn. Een half uur later rapport B.C. Even later circa 21.00 marcheerde ik met mijn Comp. af.

De keus van het hotel, min of meer in het wilde weg, bleek gelukkig te zijn, want aldaar aangekomen werd mij door den hotelhouder medegedeeld, dat er op de 1ste verdieping voor \pm 50 man slaapgelegenheid in houten kribben was, met dekens, zoodat ik het allergrootste gedeelte van mijn manschappen daarin kon leggen. Enkele oogenblikken later lag dan ook alles gekleed te bed. Ik had nog diverse beslommeringen en zoo werd het eerst 23.00 alvorens ook ik mij te ruste kon begeven. Van slapen kon natuurlijk niets komen. Mijn hersens werkten nog steeds door. Er was dien dag dan ook heel wat gebeurd! Bovendien werd ieder oogenblik luchtalarm gemaakt.

Nauwelijks lag ik een uur, toen een ordonnans de schriftelijke order bracht, dat één Sectie van mijn Comp. met 4 man van de Verbindingsafd. bij het krieken van den morgen zich naar den Monsterschen Watertoren moest begeven, om aldaar een telefoonpost uit te zetten. Ik wees daartoe de 1ste Sectie aan, besprak e.e.a. met VAN NISPEN en besliste, dat om 3.30 zou worden afgemarcheerd.

Een half uur later bracht een ordonnans het bericht, dat i.p.v. om 3.30 te 3.00 moest worden afgemarcheerd. Tevens werd het uur van reveille van 4.00 vervroegd op 3.00. Wederom kon ik even rust nemen, maar niet lang, want te circa 1.30 kwam wederom een ordonnans met het bericht, dat de Sectie onder VAN NISPEN niet naar den Monsterschen Watertoren moest uitrukken, aangezien het terrein er heen door vijand was bezet.

Tegen 3 uur stond ik op, wekte mijn manschappen en begaf mij naar het rapport B.C., dat om 3.30 zou worden gehouden. Daar ontving ik de opdracht met het restant van mijn Comp. (circa 2 Sectiën), versterkt met 2 Sectiën van 2-II-R.Gr. en 1 Sectie zw. mitr., waarbij nog ingedeeld de reeds opgestelde pag. en 6 Veld in de Wilhelminastr. en Emmastr., de plaats Loosduinen Westzijde in staat van verdediging te brengen en wel vanaf de Prins Hendrikstr., die aan de 2de Comp. was toegewezen, tot aan de vaart, die (in vt. 15-51) vanaf de Gasfabriek (W. van de Groentenveiling aan den weg naar Wateringen) in Z.W. richting langs de hoeve Kraaienstein loopt. Daarbij moest ik naar links verband met de nevenafdeeling opnemen.

Ik groepeerde daartoe de Iste Sectie van VAN NISPEN in de straten tusschen Wilhelminastr. en Prins Hendrikstr. en toen later op den dag de 2de Comp. tijdelijk een andere opdracht kreeg, heeft deze Sectie ook de Prins Hendrikstr. voor haar rekening genomen. De 2de S. 2-II-R. Gr. liet ik een stelling innemen in de Ockenburgerstr. (de straat, die vanaf den Haagweg in N. richting langs het landgoed loopt), met één groep in de 2de linie circa 100 m achterwaarts in de Wilhelminastr. De 4de Sectie van mijn Comp. stelde ik op in het verlengde van de Ockenburgstr. Zuid van den Haagweg, waar verband met een Afd. der Grenadiers werd opgenomen. De Sectie zw. mitr. nabij den Haagweg en Zuid er van.

Snel groeven allen zich, waar noodig, in, terwijl opstellingen voor li. mitr. gemaakt en hier en daar versperringen werden aangelegd. Zoo was dus Loosduinen van het W. en Z.W. behoorlijk in staat van verdediging gebracht, waarbij de voornaamste toegangsweg naar het centrum, t.w. de Wilhelminastr. en Emmastr., door opvolgende barricades, waarbij pag. en 6 Veld, volkomen was afgesloten.

Den vroegen morgen besteedde ik met het voortdurend controleeren en verbeteren der opstellingen. Tegen 7.00 ontving ik bericht van Adj. O. O. WOLTHUIS (4de Sectie), dat zijn linker groep (Res Sergt. ENDER) als gevolg van zwaar vijandelijk vuur tot wijken was gedwongen. Nadat ik mij van de situatie ter plaatse op de hoogte had gesteld, gaf ik last de groep onder dekking van zw. mitr. vuur tot aan de O. zijde van een vlakbij staand huis terrein te laten winnen, aangezien in vreesde, dat bij terugdringen van dezen vleugel een doorbraak of omvatting door den vijand mogelijk was en Loosduinen vanuit het Zuiden zou kunnen worden bedreigd.

Deze manoeuvre gelukte en de groep had weder een hechte stelling ingenomen, toen de Adj. mij meldde, dat zijn linker nevenafdeeling Grenadiers zonder eenige melding of waarschuwing in een autobus was gestapt en weggereden, zoodat hij aan die zijde niet meer was aangeleund. Ik berichtte zulks terstond den B.C., die mij mededeelde, dat aanleuning aldaar niet strikt noodig was, aangezien de Zuidkant van Loosduinen voldoende beveiligd was door een Sectie zw. mitr. opgesteld bij de brug op de samenkomst van den Houtweg met de hoofdweg Loosduinen/Wateringen (vt. 15-51).

Te circa 9.30 kreeg ik van den B.C. den last te trachten verband op te nemen met den C.-I-R. Gr. op het vliegveld Ockenburg, waartoe ik een kleine patrouille van de Iste Sectie bestemde. Aan de hand van een schetsje, dat ik meegaf, heeft de patrouille zich behoorlijk van haar opdracht gekwetend, waarbij de Jager BAKKER H. S. door een schot licht aan de hand is gewond.

In het dorp, vooral in de Wilhelminastr. werden voortdurend militairen en vooral officieren uit de huizen beschoten. Het was er af en toe verre van veilig en meermalen hebben wij de burgers moeten gelasten de ramen te sluiten

en zich er niet voor te vertoonen. In den loop van den morgen echter werd ik, met enkele ordonnansen naar mijn Commandopost Hotel De Roskam gaande, om circa 10.30 plotseling hevig beschoten uit een perceel, dat 4 huizen van genoemd Hotel verwijderd was. In de portieken er vlak bij heb ik toen enkele mannen (o.a. den S.M.A. en den Fourier) met geladen pistool of geweer opgesteld met last terug te vuren, zoodra iets verdachts werd geconstateerd. Desondanks hield het schieten aan, zonder dat wij de schutters zagen of met zekerheid konden zeggen, vanwaar de schoten vielen. Om nu snel aan deze ongewenschte situatie een einde te maken, ben ik met een man of vijf met de pistolen in de vuist een 15-tal woningen binnengedrongen, waaruit ik alle mannelijke bewoners naar het vlaknaast gelegen politiebureau heb doen opbrengen. Deze maatregel bleek afdoende, want van toen af aan kon men zich weer veilig door de straat bewegen.

Tegen 14.00 werd ik bij den B.C. geroepen en juist was hij doende mij opdracht te geven op het landgoed Ockenburg aan te vallen, toen het bericht kwam dat uit N. richting een vijandelijke afdeeling van 20 à 25 man naar Loosduinen oprukte. Deze vijand moest verdreven of vernietigd worden.

Ik bood aan dit te doen, waarmede de Majoor accoord ging. Snel liet ik nu de politiewacht groot één Sectie aan de Emmastraat, dáár waar men den vijand verwachtte, alsmede enkele andere afdeelingen, die ik ter plaatse aantrof, o.a. enkele zw. mitrs., in stelling komen. Hoe ik ook met mijn kijker in het voorterrein tuurde, ik zag niets, wat op deze Duitsche afdeeling geleek. Wel vielen er af en toe enkele schoten, maar overigens was er geen onraad te bespeuren. Na nog een eindweegs alleen ter verkenning te zijn ingegaan, zonder bedoelde afdeeling te ontdekken, heb ik de in stelling gelegde troepen laten inrukken en mij naar den B.C. begeven om mondeling rapport uit te brengen.

Tegen den middag zijn de twee Sn. 2-II-R. Gr., die ter verdediging van Loosduinen in de Ockenburgerstr. in stelling lagen, afgelost door 2 Sn. depottroepen van 2 R.I., recruten, die pas één maand in dienst waren en nog nooit met scherp hadden geschoten

Toen ik mij te circa 16.00, na afloop van de hierboven geschetste onderneming op den cp. B.C. meldde, om aldaar van e.e.a. verslag uit te brengen, ontving de Res. 1ste Lt. Mr. J. C. G. VERSPYCK MIJNSSEN de opdracht, met de drie sectiën van zijn Comp. 1-I-R. Gr. (één S. was in het kwartier ter bewaking achtergebleven, terwijl de C.C. den 10den Mei was gewond) via het kassenterrein Zuid van den Haagweg en met twee sectiën van 2-II-R. Gr. langs de Haagweg oprukkende, de oprijlaan van het landgoed Ockenburg binnen te dringen en het landgoed te nemen. Ik verzocht toen den B.C. mede te mogen gaan, hetgeen werd toegestaan.

Lt. VERSPYCK MIJNSSEN ontving de opdracht circa een half uur vóór het warme eten gereed was. Ik heb hem toen aageraden de voor den aanval bestemde troepen te verzamelen en aan het Zuid-einde van de Wilhelminastr. op te stellen, terwijl ik intusschen met zijn menagemeester overleg plegen zou e.e.a. te bespoedigen en onmiddellijk het eten, zoodra het klaar was, na te brengen, hetgeen binnen een half uur het geval kon zijn.

Inderdaad gelukte het den manschappen kort daarop een warme maaltijd te verstrekken, zoodat onmiddellijk na afloop daarvan de aanval op de aangegeven wijze kon worden ingezet.

Mijn commandopost had ik gevestigd op den hoek Haagweg/Ockenburgstr., van waaruit ik een uitvoerig „ooggetuigenverslag” aan den B.C. dicteerde. Ietwat schuchter en aarzelend trokken de eerste Grenadiers over de gevaarlijke,

smalle Blauwe Brug en even later zag ik de eerste manschappen het toegangshek tot het landgoed binnengaan. Geen schot viel. Nog enkele manschappen trokken binnen. Nog steeds doodsche stilte. „Zou Ockenburg verlaten zijn?“, vroeg ik mij af. Een sectie was nu nog binnen en nog was er geen schot gelost. Steeds nog trokken meer manschappen naar binnen en juist waren circa 2 Sectiën binnen het landgoed, toen vijandelijk zwaar mitrailleurvuur plotseling begon te ratelen, waardoor meteen op hoogst onaangename wijze aan de onzekerheid een einde werd gemaakt. De twee Sectiën Grenadiers waren als in een val binnen het landgoed opgesloten. Ten einde deze te ontzetten en de zware mitr. van den vijand met mortiervuur tot zwijgen te brengen, heb ik drie maal een ordonnans uitgezonden met opdracht mij schriftelijk nauwkeurig opgave van de plaats van het zw. mitr. vuur te doen. De ontvangen berichten echter waren uiterst vaag, zeer uiteenlopend en zóó onnauwkeurig, dat ik besloot zelf mij van de opstellingsplaats van den vijandelijken zw. mitr., die met tusschenpoozen bleef doorvuren, op de hoogte te stellen. Ik heb mij daartoe door een ordonnans naar voren, naar Lt. VERSPYCK MIJNSSEN laten brengen, die mij juist wilde uitleggen, waar z.i. de vij. zw. mitr. waren opgesteld, toen zijn drie Sectiën onverwachts hevig uit de flank zw. mitr. vuur ontvingen, zoodat wij ons tusschen de kassen moesten dekken en een eind weegs terug moesten trekken. Daarop deelde hij mij mede, dat z.i. het zware vij. mitr. vuur uit de Belvédère was gevallen.

Ik liet hem toen weten, dat ik zou zorgen — hoe dan ook — dat er om 20.45 (het was toen circa 20.00), tegen de schemering, mortiervuur op de Belvédère zou worden afgegeven, hetgeen mogelijk was, aangezien in den loop van den morgen reeds op last van den B.C. gedurende 10 min. mortiervuur op den Paalberg was afgegeven en het wapen zich dus reeds had ingeschoten. De zw. mitr. (1 S. van M.C.-I-R.J.) aan mij toegevoegd voor de verdediging van Loosduinen gaf ik opdracht om op denzelfden tijd de Belvédère met alle 3 stukken krachtig onder vuur te nemen, teneinde zodoende de twee opgesloten Sectiën Grenadiers los te werken. Ik verzocht Lt. VERSPYCK MIJNSSEN nog er voor zorg te dragen de binnen het landgoed opgesloten Sectiën per ordonnans van mijn voornemen in kennis te stellen. Hierna heb ik mij naar den B.C. begeven om hem van deze situatie op de hoogte te brengen en hem te verzoeken op het door mij bepaalde uur mortiervuur op de Belvédère te doen afgeven, waarmede hij zich accoord verklaarde, zoodat Lt. ROSCAM ABBING, C.-47 C. Mr. de opdracht daartoe kreeg.

Ik begaf mij nu ten spoedigste per rijwiel weder naar voren om te zien, of mijn toeleg zou gelukken. Juist sloegen de eerste projectielen in en begonnen ook de eigen zw. mitr. te spelen, toen 2 Grenadiers uit 's vijands richting in vollen ren op mij afstoven en berichtten, dat de Belvédère inmiddels door ons was bezet en wij nu onze eigen manschappen onder vuur namen. Hoewel e.e.a. mij op dat moment nog niet duidelijk was, gaf ik den C. der zw. mitr. last het vuren onmiddellijk te staken. Nadat ik den Grenadiers bezworen had deze belangrijke sterkte tot elken prijs bezet te houden en ik toezegde, hen *coûte que coûte*, dien nacht nog van voedsel te zullen voorzien, sprong ik op mijn rijwiel en haastte ik mij in den snelsten gang naar de opstellingsplaats der mortieren, terwijl ik van veraf reeds brulde „Mortiervuur stoppen! Mortiervuur stoppen!“ Gelukkig werd deze last spoedig verstaan en terstond opgevolgd, waarna ik onmiddellijk den B.C. verslag van het gebeurde heb uitgebracht, hoewel bijzonderheden mij op dat moment nog onbekend waren. Wel had ik nog vernomen, dat de twee Sectiën Grenadiers, die in het landgoed opgesloten

waren kans hebben gezien via de oprijlaan zich eruit te werken, hetgeen ik eveneens den B.C. heb gemeld.

Hierna ging ik wederom naar voren om mij van de juiste toedracht van het gebeurde op de hoogte te stellen, waarna Lt. VERSPIJCK MIJNSSEN en ik ons te 22.00 naar den B.C. begaven, teneinde hem nu volledig in de lichten. Samen waren wij nog overeengekomen om met onze beide commandogroepen dien nacht te 24.00 de bezetting van de Belvédère, ingevolge mijn belofte, van brood te voorzien.

Na den B.C. volledig verslag te hebben uitgebracht, ontving ik opdracht de Belvédère met één Sectie bezet te houden en de overige troepen terug te nemen. De resteerende twee Sectiën van 1-I-R. Gr. en de twee Sectiën van 2-II-R. Gr. zouden zich onder mijn commando stellen om daarmede den volgende morgen te 3.00 wederom op het landgoed Ockenburg aan te vallen.

Te kwart voor twaalf begaven Lt. VERSPYCK MIJNSSEN en ik ons, vergezeld van onze commandogroepen, allen slechts met een pistool gewapend en voorzien van 2 zandzakken met witbrood gevuld, op marsch naar de Belvédère. Tegen het middernachtelijk uur bereikten wij door de duisternis begunstigd het doel van den tocht en werd door aanroeping contact met de bezetting verkregen. Snel werd nu het brood afgegeven en de meerdere troepen teruggeroepen en even later begaven wij ons weder op weg, terug naar Loosduinen, waarna de vermoeide manschappen de hun toegewezen kwartieren opzochten om nog een paar uur rust te kunnen nemen.

Ook ik legde mij nog even te ruste, maar niet voor langen tijd, want al zeer binnenkort zou het wederom op Ockenburg aan gaan en ik had nog enkele aangelegenheden met betrekking tot de voedselvoorziening te regelen. Verder wilde ik nog zooveel mogelijk allen van de commandogroep van rijwielen voorzien. Tevoren had ik Sergt. WEINBERG (van M.C.-I-R.J.) nog last gegeven met 1 st. zw. mitr. mede te gaan en zich daartoe te 2.45 bij Hotel De Roskam te melden.

12 Mei, 3.00 rukten de troepen langs de Wilhelminastr., met 2 groepen ter beveiliging vooruit, over den Haagweg de Blauwe Brug, het toegangshek van het landgoed Ockenburg binnen. Daar liet ik één Sectie rechts en één links van de oprijlaan het boschterrein doorschrijven en zoo doortrokken en doorzochten wij het geheele landgoed. Hier en daar werd nog een enkel schot gelost; even meende men West van het landhuis in het bosch nog helmen te zien van een linie verspreid liggende vijand, maar e.e.a. bleek op gezichtsbedrog te berusten. Verscheidende uitrustingen zagen we in het water liggen en een enkel kleedingstuk onder de struiken.

Daar het landgoed verlaten bleek te zijn, heb ik order gegeven het met de vier sectiën volledig te bezetten, waarna ik het commando tijdelijk aan Lt. VERSPYCK MIJNSSEN heb overgedragen, teneinde mij naar den C.-I-R. Gr., Majoor ANTHEUNISSEN op het vliegveld Ockenburg te begeven, om verband op te nemen. Dit gebeurd zijnde, ben ik teruggekeerd en heb ik nadere orders afgewacht van den B.C. aan wien ik e.e.a. schriftelijk heb gerapporteerd.

Op het landgoed vonden we nog verstopt in een schuur een geheel nieuwe Harley Davidson met 10 l benzine. Enkele Duitsche parachutisten werden zwerfende aangetroffen en met den motor naar Loosduinen gevoerd.

Omstreeks 7.30 ontving ik den last het landgoed met twee Sectiën bezet te houden, met de overige troepen den Monsterschen Watertoren te bezetten en daarop een post te plaatsen, waarna verdere orders zouden volgen.

Na achterlating van twee Sectiën ben ik met de overige troepen naar den genoemden watertoren opererend en wel met één Sectie links en één S. rechts van den Haagweg verspreid door het terrein. Een groep onder Sergt. ELSE (I-I-R. Gr.) op rijwielen op den weg ter beveiliging vooruit. Vlug opmarcheerende hoopte ik weder voeling met den vijand te verkrijgen. De Sectie, die links van den Haagweg door het terrein trok, werd weliswaar vanuit de hoeve Madestein beschoten, maar overigens zijn wij niet op weerstand gestuit. Bij de kliniek Bloemendaal aangekomen, heb ik nog getracht telefonisch contact met den B.C. te krijgen, echter tevergeefs. Er was geen verbinding tot stand te brengen. Haastig bezocht ik er nog circa 17 gewonden van ons Bataljon o.a. Sergt. Drs. P. DE JONG van mijn Comp. Het deed ons allen zichtbaar genoeg elkaar weer te zien. Zoo bereikten wij den Monsterschen Watertoren, die ingevolge opdracht werd bezet en waarop ik een dubbelpost heb geplaatst, die ver in de duinen nog een enkelen, vermoedelijk verdwaalden Duitscher heeft waargenomen.

Ik heb daarop terstond den B.C. schriftelijk mededeeling gedaan, dat aan de opdracht was voldaan.

Circa 12.30 ontving ik den last met één Sectie het kruispunt Haagweg/Oerberlaan te bezetten, front Zuid en Oost, met de overige troepen naar Loosduinen terug te keeren en onderweg de Hoeve Madestein te verkennen. Naar de laatste berichten meldde, was deze hoeve nog bezet.

Een Sectie werd aangewezen om genoemd kruispunt met de aangegeven fronten bezet te houden. Nadat ik aan mijn commandanten had medegedeeld, hoe ik de hoeve wilde nemen, maakten wij ons voor den afmarch gereed. Een door mij naar den B.C. met een bericht uitgezonden ordonnans kwam toen juist terug met een zak handgranaten, die ik daarop heb medegegeven aan de groep van Sergt. ELSE, die de hoeve in front (d.i. Noord) door struiken gekend zeer dicht kon naderen. Hij zou de bezetting alsdan sommeeren zich over te geven en bij weerstand met handgranaten bestoken. Met de overige troepen zouden wij de hoeve van het W. en Z. omsingelen, terwijl het stuk zw. mitr. juist in den boschoek West van de hoeve zou worden opgesteld.

De groep onder Sergt. ELSE zou daartoe den Haagweg bij kp. 7 verlaten en in Z. richting afbuigen, terwijl de andere afdeelingen bij kp. 7.4 Zuidwaarts zouden afbuigen.

Met veiligheidsmaatregelen werd afgemarcheerd en zoo bereikten wij eenigen tijd later de hoeve, waar iedere afdeeling de haar toegewezen opstelling innam. Zoo was weldra de hoeve van 3 zijden omsloten. De commandogroep der Grenadiers onder Lt. VERSPYCK MIJNSSSEN was de hoeve langs een houtrandje, dat een stuk bouwland omzoomde uit het Westen genaderd en mijn commandogroep legde ik er vóór, dus het dichtst bij Madestein, waarna ik mij ter verkenning naar voren begaf. Ik bevond mij op circa 75 m van de hoeve, die ik door mijn kijker nauwlettend gadesloeg. De vensters waren gesloten en vóór het gebouw zag ik enkele borstweringen van schuttersputten en mitr. opstellingen. De groep van Sergt. ELSE kon ik, doordat die tusschen de struiken was opgesteld, niet zien. Door de naderbij tirilleerende groepen liet ik een salvo afgeven, waarop in het geheel niet werd gereageerd, waarop ik nog iets verder naar voren ben gegaan en mij een paar maal heb bloot gegeven teneinde vijandelijk vuur uit te lokken. Toen ook dit uitbleef, besloot ik er zelf op af te gaan. Daartoe moest ik echter over een sloot springen, waarlangs sparretjes en prikkeldraad aan mijn kant. Ik boog nu twee sparren opzij om mij een doorgang te maken en trapte het prikkeldraad omlaag, waarna ik mij een m of 10

achterwaarts begaf voor een aanloop. Ik nam dezen, zette af en . . . voelde hoe ik met een voet in het prikkeldraad bleef hangen, dat zich tijdens het nemen van den aanloop weer had gestrekt. Het volgende oogenblik sloeg ik kopje onder in de moddersloot, waarbij mijn beenen in de lucht zwaaiden en ik door mijn rug knakte. Met moeite krabbelde ik aan de overzijde aan den kant en voelde, dat mijn rug als gebroken was. Ik waadde daarop door de moddersloot terug en kroop aan onze zijde aan den wal. Aangezien mij de adem door de val was afgesneden en ik nauwelijks eenig geluid kon uitbrengen, gaf ik het commando over aan Lt. VERSPYCK MIJNSSEN, die de omsingelende troepen nog even verder liet oprukken, waarna de hoeve Madestein verlaten werd bevonden.

Onze troepen werden daarop verzameld om naar Loosduinen terug te marcheeren. De Grenadiers betrokken hun kwartier in het landhuis Ockenburg, waarop door hen voor dat doel beslag was gelegd en waar ook de keukenwagen zich bevond, terwijl ik mij met mijn commandogroep naar Loosduinen begaf.

Mijn Sergt. toegev. van dezen dag, Sergt. J. AKKER, en mijn oppasser J. F. VAN DER BURG duwden mij per rijwiel op naar het kantoor W.S.M., waar ik met gescheurde kleeven, bemodderd en beslikt, maar niet zonder een gevoel van voldoening den B.C. kon melden, dat ook aan de laatste opdracht was voldaan. Hierna werd ik terstond per auto naar het kantonnementsziekenhuis te Loosduinen vervoerd om mij onder geneeskundige behandeling te stellen.

Staat der door 1-I-R.J. geleden verliezen van 10 t/m 14 Mei 1940.

Datum	Gesneuveld	Gewond	Gevangen
10 Mei	Sergt. TON " DE GRAAF Res. Sergt. DEBROT Korp. HAGE Jager DE HAAN " FRESCO " VAN ECK " ROBERTI " PASMANS " BROEKEN " VAN DEN AKKER	Sergt. DE JONG, P. Jager ALDERS " STIKKELBROEK " VAN DER BURCH " 'T HART	Korp. GEUSEBROEK Jager EIKELBOOM " VAN DER ENDE " VAN ROO " ITERSON " DE JONGE, M.
11 Mei	" ESSO " OORT	Jager HOLVAST " DOORN " BAKKER, H. S.	
12 Mei		Res. Kap. VAN SWIETEN	
14 Mei		Jager VAN SOOLINGEN	

HET SNEUVELEN VAN MAJOOR J. H. A. JACOMETTI COMMANDANT VAN II-8 R.I. OP 12 MEI 1940 EN DE VERDEDIGING DOOR LUITENANT-KOLONEL W. F. HENNINK, C.-8 R.I. VAN ZIJN COMMANDOPOST OP 13 EN 14 MEI 1940 OP DEN GREBBEBERG

DOOR V. E. NIERSTRASZ

Luit. Kol. v. d. Gen. Staf.

In het September-nummer (aangevuld in het October-nummer) van dit tijdschrift beschreven wij den soldatendood van Majoor LANDZAAT. Thans willen wij mededeelen, hoe de commandant van II-8 R.I., Majoor JACOMETTI, op 12 Mei, dus een dag vóór Majoor LANDZAAT, sneuvelde, om vervolgens na te gaan, op welke wijze C.-8 R.I. zijn commandopost heeft weten te verdedigen.

Majoor JACOMETTI was afkomstig van het K.N.I.L. en had zich vrijwillig beschikbaar gesteld als reserve-officier bij de Kon. Nederl. Landmacht.

In het September-artikel is reeds vermeld, dat de voorposten in het Stellingvak van 8 R.I. op 11 Mei in den namiddag geheel waren gevallen. De Commandant van deze voorposten, C.-III-8 R.I., was in zijn commandopost, na omsingeld te zijn, gevangen genomen.

Dat na grensoverschrijding door de Duitschers op 10 Mei, reeds op 11 Mei in den namiddag de voorpostenstrook door de Duitschers was genomen en zij zich in den avond van dien dag in gevechtsaanraking met de hoofdweerstandsstrook bevonden, had diepen indruk gemaakt op de bezetting van de hoofdweerstandsstrook.

In den namiddag en avond van 11 Mei werd de hoofdweerstandsstrook door de Deutsche artillerie onder hevige vuur genomen en wel voornamelijk de omgeving van de frontlijn.

De op den Grebbeberg vooruitgeschoven artillerie had eveneens zwaar onder vijandelijk vuur te lijden, evenals *Rhenen*, liggende ten Westen van den Grebbeberg ¹⁾.

De eerste kennismaking met het vijandelijk artillerievuur maakte op onze troepen, die nimmer eigen artillerievuur ook maar hadden gezien, grooten indruk. Zelfs aan het geluid van de over hunne hoofden suizende projectielen der eigen artillerie moest de troep wennen.

Het vijandelijk artillerievuur werd op 12 Mei in den vroegen morgen met groote hevigheid hervat.

De Bataljonscommandanten in de hws. hadden echter voldoende vertrouwen in hunne stellingen. De berichten omtrent de sterkte van den vijand waren

¹⁾ De beschieting van RHENEN en omgeving blijkt uit het boek „Tusschen vuur en ijzer” van H. v. HEERDE

W. F. HENNINK. (Foto archief.)

J. H. A. JACOMETTI (Foto archief)

niet verontrustend, doch men had reeds begrepen, met een uitstekend geöefenden en zeer brutaal optredenden tegenstander te doen te hebben.

C.-8 R.I. had zich bij het aanbreken van den dag van 12 Mei met Majoor LANDZAAT naar de Grebbesluis begeven, en van den voorrand van den Grebbeberg het voorterrein waargenomen. Alles was toen rustig en er waren geen verontrustende verschijnselen.

Te circa 11.00 begaf de Overste zich wederom naar voren met Majoor LANDZAAT en een Kapitein, met de bedoeling zich opnieuw van den toestand op de hoogte te stellen. Op ongeveer 100 m achter de stoplijn kwamen zij gedurende een uur onder hevig artillerievuur; onafgebroken sloegen de granaten op korten afstand van hen in en van een korte vuurpauze werd gebruik gemaakt, om een sprong naar voren te maken en een loopgraaf te bereiken.

De bezetting van de stoplijn was eenigszins geschokt. Het bleek, dat kleine patrouilles op den Grebbeberg waren doorgedrongen. Verder voorwaarts gaan was niet mogelijk, want er werd op een afstand van ± 50 m met mitrailleurs geschoten.

De Overste nam afscheid van Majoor LANDZAAT, welk afscheid voor goed is geweest.

Zoals reeds is medegedeeld, hadden de gebeurtenissen van den voorafgaanden dag, het artillerievuur en de aanwezigheid van den vijand op den Grebbeberg het moreel van de bezetting van de stelling aangetast.

Men moet hierbij bedenken, dat de troep in den nacht van 9/10 Mei was gealarmeerd en de stellingen had bezet en dus van 9/10, 10/11 en 11/12 Mei niet of onvoldoende slaap had genoten, sedert 9 Mei was geplaatst voor de oorlogswerkelijkheid, van 11 Mei af onder goed gericht artillerievuur lag, blootgesteld was aan vijandelijke vliegerwerking en onvoldoende door eigen vliegers kon worden gesteund, als gevolg van de bekende onvoldoende sterkte van ons luchtwapen en de luchtaanvallen der Duitschers op onze vliegvelden.

Daarbij kwam het herhaaldelijk stuk schieten der telefonische verbindingen en het noodzakelijk geworden verplaatsen van eigen artillerie in den nacht van 11/12 Mei, waardoor de steun der eigen artillerie niet voldoende tot zijn recht kwam.

Ten slotte deden de wildste geruchten de ronde.

Het vorenstaande diende te worden vermeld, om de maatregelen te begrijpen, welke werden genomen door de beide Bataljonscommandanten, die de hws. van 8 R.I. verdedigden, toen hun de berichten over het binnendringen der Duitschers in de hws. bereikten.

Deze beide Bataljonscommandanten waren van het goede hout. Van Majoor LANDZAAT is dit reeds gebleken uit de artikelen in het September- en Octobernummer, van Majoor JACOMETTI zal dit blijken uit hetgeen volgt.

Uit de bij Majoor LANDZAAT en Majoor JACOMETTI binnenloopende berichten bleek, dat de vijand zich van de Grebbesluis uit naar het Z. en W. en N. uitbreidde en o.m. het complex Huize Heimerstein had bezet. De indruk was, dat het ging om kleine stoutmoedige afdeelingen, die men, mits kordaat en snel handelende, van den Grebbeberg zou kunnen werpen. Voorts waren versterkingen toegezegd en in opmarsch. Majoor LANDZAAT gaf bevel aan een compagnie in de stoplijn Z. van den kunstweg Rhenen—Wageningen, om den vijand recht vooruit uit de hws. te werpen.

Onafhankelijk daarvan had te voren ook Majoor JACOMETTI eenzelfde plan opgevat.

Toen C.-8 R.I., na zijn afscheid van Majoor LANDZAAT, op zijn commandopost terugkwam, trof hij daar Majoor JACOMETTI, C.-II-8 R.I., die hem zijn voornemen mededeelde, door een tegenstoot den in het Zuidelijk deel van zijn vak doorgedrongen vijand te verdrijven.

Hiertoe had Majoor JACOMETTI reeds bevelen gegeven, doch of de uitvoering wellicht niet snel genoeg ging, of om andere redenen, hij nam zelf het bevel over den op zijn nadere last aangewezen, dichtstbijzijnde afdeeling, waarbij een kapitein en een vaandrig werden ingedeeld, stelde zich aan het hoofd en begaf zich op weg.

Op schets I is met een stippellijn de weg aangegeven, die de Majoor volgde en die leidde door bosch en later door kreupelhout, tot men kwam aan het met + gemerkte punt op de schets. Aldaar werd de stoplijn verlaten en moest een open — met koren begroeid — veld worden overgestoken, om den tegenoverliggenden boschrand (waar thans het kerkhof der gesneuvelden ligt) te bereiken.

Deze weg werd gekozen in verband met aanwezige draadversperringen en de bedekking, welke het terrein bood.

De kleine troep wist met groote moeite de voor de stoplijn liggende versperring te doorschrijden, waarbij groote hinder werd ondervonden van het vuur van de achter de stoplijn opgestelde eigen troepen, die van de onderneming van Majoor JACOMETTI onvoldoende op de hoogte waren.

De tegenstander was echter reeds doorgedrongen tot den boschrand aan de

overzijde van het open veld. Uit dien boschrand werd gevraagd en eveneens van rechts, waar paw. werden waargenomen. Bij de Heimersteinsche laan vuurden eigen zw. mitr. De situatie was dus zeer moeilijk geworden.

Bij het maken van een sprong voorwaarts is toen Majoor JACOMETTI gesneuveld.

Hij had gevoeld, dat op dit oogenblik het moreel hersteld moest worden door een koene daad.

Deze daad, die niet tot het beoogde doel leidde, bezegelde hij met zijn leven. Hij viel met het wapen in de vuist voor het Vaderland.

Men had de sterkte van den vijand en de uitwerking van het vuur onderschat. Zijn troep heeft den aanval niet kunnen doorzetten, doch is met groote moeite en met aanzienlijke verliezen in de loopgraven van de stoplijn terug moeten kruipen.

Majoor JACOMETTI heeft door zijn onversaagdheid den roem van ons Tropenleger op uitstekende wijze bevestigd.

Zooals in het Septembernummer reeds werd beschreven, is men er op 12 Mei, ook met de toegezonden versterkingen, niet in geslaagd, den tegenstander van den Grebbeberg af te werpen, doch het is dezen integendeel gelukt, ook de stoplijn te doorboren, waarna in den voormiddag van 13 Mei de heldhaftige verdediging van zijn commandopost door Majoor LANDZAAT volgde.

Dienzelfden morgen slaagden de Duitschers er in, geleidelijk op meer plaatsen door de stoplijn te dringen, welke meer en meer afbrokkelde. Door de ontstane gaten drong de vijand voorwaarts.

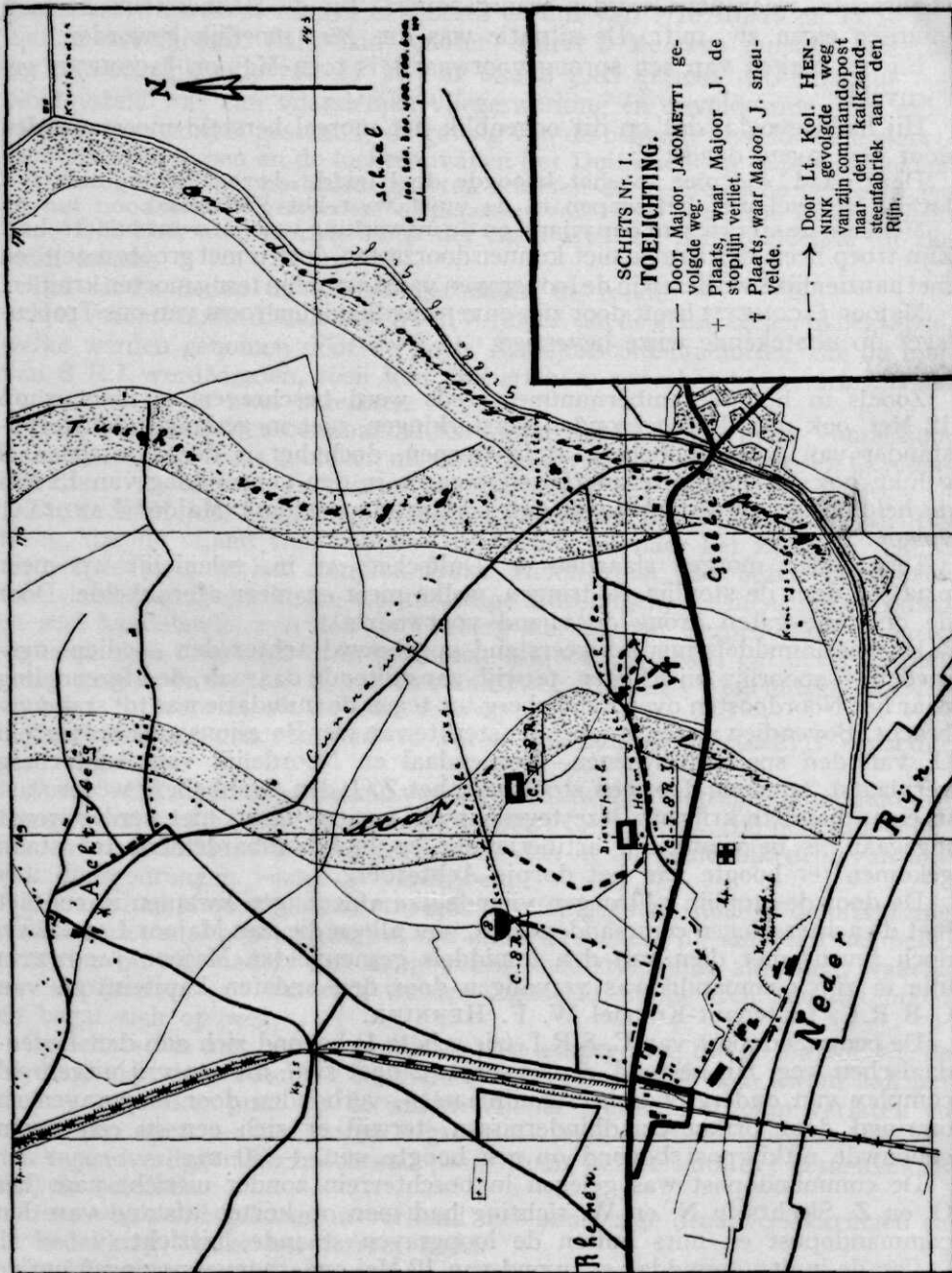
Er was inmiddels nieuwe weerstand opgebouwd achter den — diep ingesneden — spoorlijn bij Rhenen, terwijl, aansluitende daaraan, de afgrenzeling naar het Noordoosten over Achterberg tot tegen de inundatie was tot stand gebracht. Bovendien waren troepen ter sterkte van vier Bataljons naar het terrein O. van den spoorlijn Rhenen—Veenendaal en Noordelijk van Achterberg verplaatst, teneinde door een stoot naar het Z.O. den Grebbeberg weder vast in eigen hand te krijgen. Deze tegenaanval, waarop thans niet verder wordt ingegaan, is in vijandelijk artillerievuur en luchtbombardement tot staan gekomen ter hoogte van het dorpje Achterberg.

De door de stoplijn gedrongen vijandelijke afdeelingen kwamen in contact met de achtergelegen commandoposten, niet alleen die van Majoor LANDZAAT, doch tevens met dien van den inmiddels gesneuvelden Majoor JACOMETTI (die in zijn commando was vervangen door den oudsten kapitein) en van C.-8 R.I., Luitenant-Kolonel W. F. HENNINK.

De commandopost van C.-8 R.I. (zie schets 1) bevond zich aan den Levenaalschen weg. Hij bestond, zooals schets 2 doet zien, uit een vrij uitgebreid complex van ondergrondsche schuilplaatsen, verbonden door loopgraven en omringd door prikkeldraadhindernissen, terwijl er zich een in een boom gebouwde uitkijkpost bevond op een hoogte van ± 30 m.

De commandopost was gelegen in boschterrein zonder uitzicht naar het O. en Z. Slechts in N. en W. richting had men op korten afstand van den commandopost en mits buiten de loopgraven staande, uitzicht.

Van de in den namiddag en avond van 12 Mei ondernomen pogingen om de stoplijn opnieuw te bezetten en den vijand terug te drijven, was het resultaat slechts fragmentarisch tot C.-8 R.I. doorgedrongen. De verbindingen met C.-I-8 R.I., in wiens vak de pogingen waren ondernomen, waren stuk geschoten. Vijandelijk artillerievuur, daarna het vuur van doorgedrongen

Schets van den schrijver.

vijandelijke patrouilles en het vuur van her en der verstrooide deelen van de ter versterking gezonden en uit elkaar geslagen troepen van III-11 R.I. en I-24 R.I. maakten het verkeer in het stellingterrein zeer moeilijk.

In den avond en den nacht van 12 Mei waren een aantal officieren, onder-officieren, korporaals en soldaten van verschillende onderdeelen, waaronder een aantal gewonden, in den commandopost van C.-8 R.I. terecht gekomen.

Bericht van het sneuvelen van Majoor JACOMETTI had C.-8 R.I. bereikt. Tijdens de schemering was door den uitkijkpost waargenomen, dat de frontlijn ten N. van den Grebbeberg was gevallen. De toestand was echter zeer onoverzichtelijk, doch voor zooveel C.-8 R.I. kon nagaan, was de stoplijn nog bezet.

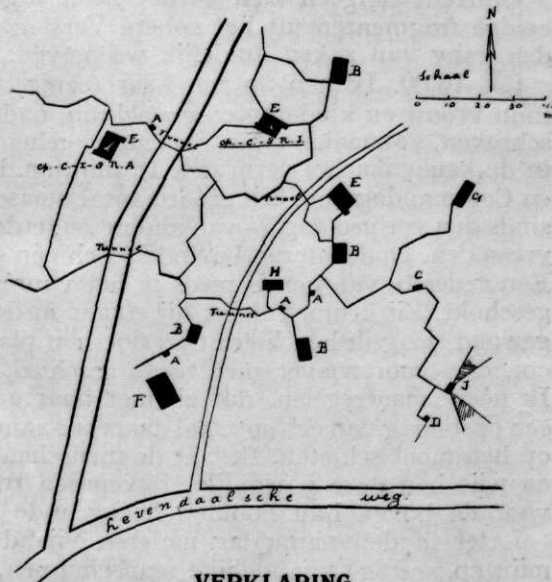
In den morgen van 13 Mei bracht een officier het bericht van het bij den commandopost van Majoor LANDZAAT in gang zijnde gevecht en het vallen van de ervoor zich bevindende deelen van de stoplijn, hetgeen C.-8 R.I. aanvankelijk niet kon gelooven. C.-8 R.I. had met spanning uitgezien naar de vorderingen van den tegenaanval, die uit de richting Achterberg redding moest brengen. Des nachts had hij hiervan kennis gekregen van C.-IV Div., met wien de telefoonverbinding goed werkte (ondergrondse kabel). Het eigen artillerievuur, dat den aanval zou inleiden, gicrde te 4.30 over de hoofden, doch wat C.-8 R.I. niet kon weten, die aanval kwam — vertraagd — veel later.

Het waarnemen was moeilijk; zoodra iemand in den uitkijkpost wilde klimmen, werd er van achteren (van het W. uit) op geschoten.

Men kon er niet achter komen of het vriend of vijand was en hoewel er gezichtsverband tusschen het N. deel van de troepen achter den spoorlijn en den commandopost mogelijk was, heeft er geen verband bestaan. Aan de spoorlijn meende men, dat alles wat men Oost daarvan zag, vijand was.

C.-8 R.I. begaf zich, met den art. off. inlichter in een in de nabijheid gelegen hoogen waarnemingspost der artillerie; van een oprukken van de troepen over Achterberg was niets waar te nemen. Daarna kwamen vijandelijke patrouilles geleidelijk in contact met den commandopost.

Uit een voorgelegen commandopost, waarmede nog telefonisch contact bestond, kwam de mededeeling, dat de situatie hopeloos was en de vraag of men zou terugtrekken op den spoorlijn, hetgeen nog mogelijk scheen.

VERKLARING

- A. Schuilplaats 3 à 4 personen.
- B. Groepsschuilplaats (12 personen).
- C. Lignis.
- D. Schuilnis 2 personen.
- E. Dubbele groepsschuilplaats.
- F. Rijwielbergplaats en wachtklokaal.
- G. Latrine.
- H. Telefooncentrale.
- I. Scherfvrije mitr. opstelling.
- ✓ Loopgraven.

C.-8 R.I. antwoordde, dat het plicht was, stand te houden tot den laatsten man en weigerde toestemming tot teruggaan.

Tusschen den commandopost en den spoorlijn was in den loop van den morgen een hevige mitrailleurvuur gehoord. In de eerste middaguren werd op dit terrein een aanval gedaan door een drietal duikbommenwerpers. Te circa 14.00 was er geen telefonische gemeenschap meer met den D.C.

Te ongeveer 16.00 werd het C.-8 R.I. duidelijk, dat zijn toestand hopeloos was. Overeenkomstig hetgeen hij van zijn ondercommandanten had geëischt, „zich tot het uiterste te verdedigen” stond ook zijn plicht hem klaar voor oogen.

Omtrent hetgeen zich verder heeft afgespeeld, schijnt het ons dienstig, eenige fragmenten uit het sobere Verslag van C.-8 R.I. over te nemen, die den gang van zaken duidelijk weergeven:

Ca. 16.00. Ik heb op een kaart eenige afscheidswaarden geschreven aan mijn vrouw en kinderen en gevoel mij, nadat ik mij zelf ten doode heb opgeschreven, volmaakt rustig. De laatste geheime stukken die ik nog heb, worden in de keukenkachel verbrand. In mijn cp. heb ik, behalve mijn eigen Vbd.A. en Commandogroep, een groot aantal menschen gekregen — gedeeltelijk reeds sinds den vorigen dag — van andere onderdeelen, totaal naar schatting 60 à 80 vreemden. Onder dezen bevinden zich een 40 à 50 tal soldaten van I-24 R.I. Een gedeelte van hen is reeds in het vuur geweest; het meerendeel is moreel geschokt. Zij kruipen dicht bij elkaar in de schuilplaatsen. Voor zoover niet gewond, jaag ik hen hieruit en doe hen plaats aanwijzen en bezetten in mijn cp., die, voor zoover niet reeds geschied, ter verdediging wordt ingericht. Ik neem maatregelen, dat zij niet naar achteren kunnen ontsnappen, door een opstelling van een speciaal daarvoor aangewezen patrouille, die, zoo noodig, op hen moet schieten. Ik laat de menschen boven op de borstwering kruipen en wijs hen deze patrouille. Bovendien tracht ik hun angst weg te nemen voor de boven hun hoofden heengaande vijandelijke projectielen.

Later in den namiddag naderen vijandelijke afdeelingen uit O. richting mijn cp.; eenige vijandelijke manschappen dringen zelfs door tot aan de op ca. 40 m van mijn cp. gelegen draadversperring. Andere afdeelingen, komende uit de plaats van cp.-II, dringen Z.waarts van mijn cp. door. Er ontwikkelt zich een hevige vuurgevecht, waarbij o.a. in actie komen de lt. mitrs., die ik toevallig in mijn cp. heb en waarbij zich flink weert een gedeelte van mijn bezetting onder commando van den Kapitein HULLEMAN.

Vijandelijke vliegtuigen, die boven mijn cp. vliegen, veroorzaken door mitr.vuur een doode en eenige gewonden ¹⁾. Als het reeds bijna donker is, wordt mijn C.-Vaandelwacht, die met mij medegaat, en achter mij loopt, om de opstellingen van het personeel te verbeteren en handgranaten uit te deelen, door een granaatscherf gewond. Nog weer iets later, als ik opnieuw een ronde doe met mijn Reg.Adj., hoor ik een scherpen knal in mijn onmiddellijke nabijheid.

Laatstgenoemde, 1e Luit.Adjt. MOSKIE, die links naast mij staat, is door een aantal scherven in den rug gekwetst. Een soldaat, die rechts van mij staat, merkt rustig op, dat ook hij getroffen is en dat zijn oog er uit hangt ²⁾.

¹⁾ Hoewel ik mij vlak bij hen bevind in hetzelfde loopgraafgedeelte, word ik niet getroffen.

²⁾ Desniettenstaande hielp deze soldaat om den gewonden lt.adj. naar een schuilplaats te slepen. De administrateur van den regimentsstaf, die kort te voren 40 jaar dienst had, werd gewond in den schouder. Later bleek, dat een der mannen in de nabijheid van den Overste een arm en een been mist als gevolg van zijn in den cp. door het artillerie vuur opgedane verwondingen.

Als het geheel donker is geworden, laat ik bij mij komen een dpl. sergt. (THOMASSEN van 8 R.I.) en een dpl. soldaat (REMIE van III-11 R.I.), die mij als zeer flink zijn geschetst; ik geef hun bevel het vaandel over te brengen naar cp.-IV Div. en zoo noodig verder in W. richting in de Vg. Holland. Na nog de noodige aanwijzingen te hebben verstrekt en een bericht voor C.-IV Div. te hebben geschreven, waarin ik den toestand beschrijf, doe ik den sergeant het vaandeldoek om het lichaam wikkelen. Als de sergeant mocht sneuvelen, moet de soldaat diens taak overnemen (een geschikt officier voor deze taak heb ik niet te missen) ¹⁾.

14 Mei.

Nadat gedurende den geheelen nacht van 13/14 Mei is geschoten — herhaaldelijk ook als uiting van vrees en zenuwachtigheid der bezetting — breekt de morgen aan. Ook met vijandelijk licht geschut zijn eenige schoten gelost op mijn cp. Het heeft de grootste moeite gekost, de menschen niet te doen inslapen.

Bij het aanbreken van den dag hooren wij geratel van voertuigen en paardengetrappel uit de richting kwg. Grebbe-Rhenen. Ik realiseer, dat dit vermoedelijk vijandelijke goederen-voertuigen of kanonnen zijn. In elk geval zijn wij thans geheel ingesloten door den vijand. De bezetting vraagt mij inlichtingen; ik tracht hen gerust te stellen, hetgeen niet gelukt. Het vooruitzicht, verder in de cp. te moeten verblijven, verontrust hen in hooge mate. Ik deel hen mede, dat ik zal trachten uit te breken en dit geeft weer moed.

Bij mijzelf overweeg ik, dat het volmaakt nutteloos zou zijn en doelloos opofferen van menschenlevens, ook na den 14en Mei nog op mijn cp. te blijven, totdat ik daarin door overmacht wordt vernietigd ²⁾. In den loop van den dag eenige actie van vijandelijke patrouilles, waarbij aan weerszijden verliezen vallen. Aan onze zijde maken wij o.a. een vijandelijke mitrailleur buit. In den loop van den dag deel ik mede, dat nog alleen mag worden geschoten op vij., die ons ontdekt heeft, zulks om het teruggaan later gemakkelijker te maken. De Kapt. HULLEMAN (C.-Reg. Vbd. A.), die reeds vroeg met enig personeel is vertrokken, om levensmiddelen te halen uit een voertuig te Rhenen, zie ik niet meer terug.

Ca. 19.00. Bespreking met ondercommandanten en bekendmaking, dat wij bij het invallen der duisternis trekken naar den Rijn in de nabijheid van den spoorbrug te Rhenen, om te trachten daar over te komen naar de Betuwe, in de onderstelling, dat hier slechts weinig vijandelijke troepen zullen zijn.

Van te voren is een gedeelte van den noodvoorraad aan de bezetting uitgedeeld. Er zijn eenige dooden, die begraven worden en 22 gekwetsten, van welke een aantal ernstig, die reeds lang zonder ook maar eenigszins voldoende hulp zijn. Ten behoeve van deze laatsten zullen achterblijven de Reg.arts, 2 man keukenpersoneel en een viertal menschen van mijn commandogroep als ziekenverplegers. De schuilplaatsen van de gekwetsten doe ik voorzien van het Roode Kruis-teeken.

21.00. Afmarsch.

¹⁾ Deze serg. en soldaat hebben na een avontuurlijken tocht C.-IV Div. bereikt in de Vg.H., nog voor de capitulatie. Het vaandel is daarmee aan krijgsgevangenschap ontkomen en kon het lot van alle vandeldeelen.

Wat C.-8 R.I. niet kon weten was, dat de weerstand achter den spoorlijn bij *Rhenen* was gebroken en de terugtocht op het O.front van de Vg.H. was bevolen. Dat hij echter begrepen had, dat geen hulp meer zou worden verleend, volgt uit het vorenstaande.

²⁾ C.-8 R.I. vermeldt niet, wat mij van andere zijde werd medegedeeld, dat de waterleiding was stuk geschoten en watergebrek ontstond.

Voorop de helft van de Reg. Wielr. Patr.; karabijn met bajonet op; geladen wapenen.

Daarachter volg ik, met den wnd. Reg.Adjt. en een sergeant als gids. Weer hier achter de verschillende onderdeelen in de aangegeven volgorde (wapens ongeladen).

Gekomen bij den kwg. Grebbe-Rhenen een oponthoud van een uur of langer, doordat voortdurend gemotoriseerde colonnes ons op pl.min. 50 m voorbij-trekken en op dat punt een verkeerspost schijnt te staan. Wij gaan daarom 100 à 200 m verder O. en probeeren daar opnieuw den weg over te steken. Ook hier een zeer lang oponthoud. Eindelijk is de weg een oogenblik vrij en in den looppas wordt deze overgetrokken.

Ca. 2.00. Wij bereiken den Rijn, ca. 200 m O. van den spoorbrug. Aan den eigen oever zijn geen overgangsmiddelen. 2 onderofficieren melden zich vrijwillig aan om den Rijn over te gaan langs den in het water hangenden spoorbrug, terwijl een sergeant, een korporaal en twee soldaten zich eveneens vrijwillig melden om over te zwemmen. Laatstgenoemden sergeant (VELDKAMP van II-19 R.I.) geef ik een visitekaartje van mij mede met het schriftelijk verzoek aan den Burgemeester van Kesteren overgangsmiddelen te mijner beschikking te stellen. Als deze menschen aan de andere zijde zijn gekomen, geven zij de vastgestelde signalen (met fluit en lamp). Ik heb hen niet meer teruggezien ¹⁾.

15 Mei.

Ca. 2.00. Het begint te schemeren. Het is te gevaarlijk, zoo dicht bij de brug te blijven zitten. Het detachement wordt daarom eenige honderden m meer naar het O. verplaatst en ondergebracht in een leegstaande kalksteenfabriek.

Het blijkt mij dat een deel van het personeel verdwenen is ²⁾. Een ander deel, dat oorspronkelijk ook zoek is, komt later weer terecht.

Een aantal posten tegen overvalling wordt uitgezet, o.a. op de plaats, waar 4 man zijn overgezwommen. Het meerendeel der menschen is moe en lusteloos.

In den loop van den morgen worden achter elkaar 2 in burger gekleede personen bij mij gebracht, die ervan verdacht worden te willen spionneeren. Zij worden onder bewaking gesteld. Verder eenige patr.actie, waarbij over en weer geschoten wordt.

In den namiddag wordt, van in de fabriek aanwezig materiaal, een vlot gebouwd met de bedoeling, bij het vallen der duisternis opnieuw een poging te doen over den Rijn te komen. (In de Betuwe is n.l. niets te bespeuren van een vijand).

De sergeant SALEMINK met eenige manschappen begeven zich te water om aan den Z. Rijnsoever een bootje te gaan halen, dat daar in de uiterwaard is ontdekt. Zij worden overvallen door een Duits. he patrouille, die hen in het water beschiet.

Ca. 16.00 uur. Met mijn wnd. adj. houd ik een bespreking over de wijze,

¹⁾ Deze serg. met de soldaten v. KOLK, v. DOESBURG en v. WIJK (allen van staf 8 R.I.) vonden tot hun groote verbazing de Betuwe ontvolkt en door troepen verlaten, voorzagen zich in een huis van droge kleeding en vingen op 15 Mei een radiobericht op van den O.L.Z., dat alle troepen ter plaatse moesten blijven. Zij begrepen er niets meer van. De serg. en v. KOLK hebben ten slotte, via Utrecht, Rhenen weer bereikt, niemand meer gevonden en zich daarna via Utrecht bij den D.C. te IJsselstein gemeld. (Over de geleende kleeren heeft de sergeant nog onaangenaamheden met den eigenaar beleefd).

²⁾ Het hier bedoelde personeel onder een kapitein is van de colonne afgedwaald, heeft zich in een huis opgeborgen en is daar oververmoeid door de Duitschers verrast.

waarop ik thans, nu ik overgang over de rivier niet meer mogelijk acht, in de richting van de Vg. Holland kan gaan om daar de dichtstbijzijnde vechtende afd. van het eigen leger te bereiken. (Bij duisternis marcheeren door het bedekte terrein N. van Elst-Amerongen-Leersum, enz. en overdag schuil houden).

Onmiddellijk na deze bespreking worden opnieuw 3 burgers bij mij gebracht en aanvankelijk als spionnen behandeld.

Zij deelen mede, ambtenaren te zijn van de Ned. Buurtspoorweg Mij., en gekomen te zijn om den dienst te herstellen. Zij toonen hun papieren en vertellen, evenals de anderen reeds gedaan hebben, dat Generaal WINKELMAN een radio-rede heeft gehouden, waarin is medegedeeld, dat het Nederlandsche Leger gecapituleerd heeft en verder dat nergens meer gevochten wordt en dat Duitsche en Nederlandsche soldaten zich reeds door elkaar bewegen. Deze menschen maken zoo'n betrouwbaren indruk, dat ik moeilijk aan hun woorden meer kan twifelen. Allen zijn op mijn verzoek bereid hun verklaring onder eede te bevestigen. Eén van hen zegt, den Generaal WINKELMAN en zijn stem persoonlijk te kennen. Hij staat op en zweert diep bewogen, dat misverstand en bedrog zijn uitgesloten. Ik kan niet langer aan de waarheid van de woorden dezer heeren twifelen.

Ik verzamel het detachement en stel hen in kennis met het zoeven gehoorde en mijn daaruit voortvloeiend besluit, den verderen strijd te staken.

Onder groote ontroering wordt deze mededeeling aangehoord. Ik eindig met eenige woorden te wijden aan het lot van ons Vaderland en hef een driewerf hoera aan op onze KONINGIN, dat geestdriftig wordt ondersteund. Het geheele detachement trekt langs mij en ieder schudt mij, onder de grootste ontroering, de hand. Ik laat daarna wapens en munitie ordelijk verzamelen en de gesneuvelden bijéénbrengen in de fabriek, waar hun de laatste eer wordt bewezen.

Daarna in marschcolonne afmarsch naar Rhenen, door het bezette stadje, zonder eenigen overlast te ondervinden. Terwijl ik het detachement door een luitenant laat brengen naar mijn vredesregimentsbureel, ga ik zelf per (geleende) auto ¹⁾ naar mijn cp., om de gekwetsten te bezoeken en betere hulp te halen. Dit geschiedt.

Teruggekeerd bij het detachement geef ik, niets wetende van de capitulatievoorwaarden, ieder 4 dagen verlof met opdracht, voor zoover zij niet behooren tot 8 R.I., zich onmiddellijk schriftelijk per veldpost bij hun C. te melden, daar ik verder in het bezette, vernielde Rhenen, niet meer voor legering en verpleging kan zorgen.

Moe en uitgeput begeef ik mij daarna naar mijn vroeger kwartier te Rhenen en vind het geheele huis overhoop gehaald: een beestenbende! Van mijn slaapkamer zijn o.a. weggehaald een paar nieuwe rijlaarzen en een gedeelte der uniformen; ook dekens. Ik slaap wat, onrustig, en ben weer heel vroeg wakker.

16 Mei.

Ca. 8.00 uur. Na in huis eenige dingen geregeld te hebben, ga ik naar de kom van Rhenen, met het plan, thans in de eerste plaats te zorgen, dat de gewonden, voor zoover nog aanwezig in mijn cp., worden weggehaald. Ik bereik echter mijn bestemming niet; onderweg word ik aangehouden door een Duitsch officier, die mij mededeelt, dat ik krijgsgevangen genomen word en

¹⁾ De dienstauto en de aanwezige motorrijwielen waren op de commandopost, voor het vertrek, grondig onbruikbaar gemaakt.

dat ik over eenige oogenblikken naar Arnhem zal worden vervoerd, op weg naar Duitschland. Aan een Nederlandsch burger van het Roode Kruis kan ik nog vertellen, waar de gewonden liggen; deze belooft mij plechtig, dat de gewonden worden weggehaald en goed verzorgd.

Het kloeke gedrag van dezen Regiments-commandant en zijn beide Bataljonscommandanten in de hoofdweerstandstrook op den Grebbeberg, waarbij beide B.Cn. voor het Vaderland vielen, moge ieder een voorbeeld zijn van de wijze, waarop de plicht vervuld dient te worden.

BAND 1940

Voor den jaargang 1940 worden weder **LINNEN BANDEN** beschikbaar gesteld.

Toezending volgt uitsluitend na ontvangst van f 1.55 per Postwissel of na overschrijving op Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

Betaling Abonnement 1e kwartaal 1941

Tot 6 JANUARI a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 1e KWARTAAL 1941 à f 2.50 (binnenland) te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met vermelding: abonnement Militaire Spectator, 1e kwartaal 1941.

Na dien datum zal over het abonnement, verhoogd met 15 cent incassokosten, per kwitantie worden beschikt.

Aan abonné's, die gebruik wenschen te maken van automatische giroering, zenden wij gaarne een **ingevuld machtigingsformulier**.

ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR”
Zwarteweg 1, Den Haag.

DE INFANTERIE EN DE MOTORISATIE DER ARTILLERIE

Hoewel het mij onder de huidige omstandigheden niet zint, een uitvoerig debat over de motorisatie van de artillerie te beginnen, waarover een artikel onder bovenstaand hoofd gepubliceerd is in *De Militaire Spectator* van Nov. 1940, no. 11, zijn er toch enkele zaken, waarop ik de aandacht wil vestigen:

1. Er van uitgaande, zooals schr. doet, dat niemand bezwaar maakt tegen het motoriseeren van Leger- en Legerkorpsartillerie en dat dus de noodzakelijkheid van motoriseeren der Divisieartillerie nog dient te worden aange-toond, weet ik niet, of het wetenschappelijk is, om de noodzakelijkheid van motorisatie der Divisie-artillerie in het Naschrift te bewijzen met:

a. het incidenteele vervoer achter auto's van de verouderde batterijen van 12 l. staal (blz. 463);

b. motoriseering der Cavalerie (blz. 464);

c. het vervoer van reserves aan Infanterie per auto (blz. 465) (de uitdrukking „van hetzelfde laken een pak” is in het gebezigde verband ietwat duister);

d. het voordeel der aanwezigheid van eene gemotoriseerde (grootte) eenheid boven incidenteel vervoer per auto van infanterie (blz. 465);

e. motoriseering van 4.7 (blz. 465);

f. z.i. onnoodige en schadelijke aanwezigheid van paarden van staf-officieren bij het H.K.V. (blz. 465 en 466).

Misschien zijn dit slechts schoonheidsgebreken en had het artikel moeten luiden: „motoriseering van het geheele leger” of „afschaffing van alle paarden”.

Als dit laatste de bedoeling is geweest, dan moet schr. zijn herinnering nog eens opfrissen over wat er ons land binnen is gerukt in Mei 1940 en zijn oogen den kost geven.

Overigens wisten wij zonder uitzondering wel, dat strategische verplaatsingen snel met gemotoriseerde eenheden kunnen geschieden.

Wanneer schr. — zijn oude stokpaardje berijdende ¹⁾ — motoriseering van Divisie-artillerie propageert, dan dient hij het vraagstuk in zijn vollen omvang te bezien en naast het principe ook de practische uitvoering op meer of minder korten termijn te bezien bij een leger, dat zit met de erfenis der voorvaderen. Ook de andere hem bekende kanten van dit vraagstuk moeten worden bezien.

Het vraagstuk wordt geheel anders, wanneer men een nieuw leger moet oprichten, dan wanneer men een bestaand lager eerst nog van talrijke onmisbare materiele middelen moet voorzien en bovendien moet moderniseeren. Schr. weet dit ook wel maar hij „draaft” graag (door).

2. Het vorenstaande alleen zou mij er niet toe gebracht hebben, de pen ter hand te nemen. Ook bij het door schr. versmaadde paard moet men schoonheidsgebreken wel eens over het hoofd zien, als de werkelijke kwaliteiten

¹⁾ Ondanks alles toch ruiter!

goed zijn. Schr. heeft echter verschillende *onjuiste* dingen medegedeeld en dat is erger.

Het ware zeer noodzakelijk geweest, dat schr. zich, voor hij dingen uit den oorlog 10—14 Mei mededeelde, goed had gedocumenteerd. Hij zou dan geen onjuistheden hebben geschreven. De functie, die hij gedurende de mobilisatie en den oorlog had, verplicht daartoe, evenals deze bijzondere tijd, waarin toch reeds zulke vreemde geruchten de ronde doen.

a. *bl. 464, 2e alinea.*

Schr. wist misschien niet, dat de motorisatie der Lt. Div. niet was „de volgende etappe” van versterking van het V. Lr. als gevolg van den staat van uitvoering der stellingen van het Veldleger, maar dat het vormde „de laatste etappe” van uitvoering van het reeds eenige jaren te voren uitgeknoelde schema van reorganisatie der lichte troepen, die nu ongelukkigerwijze heeft plaats gehad 10 dagen voor den oorlog en die slechts tengevolge van de bijzondere omstandigheden eenige wijziging onderging. Zijn collega van 1b van H. K. V. zal hem hierover kunnen inlichten.

b. *bl. 464, 5e alinea.*

Schr. kon weten, dat het dicht bij de stelling houden der Lt. troepen niet geschiedde, omdat men geen vertrouwen had in de snelheid en beweeglijkheid der Lt. troepen, doch omdat het nijpende tekort aan reserves achter onze stellingen noodzaakte tot het niet ontijdig verspelen der lichte troepen zonder daaraan evenredig rendement en omdat deze Lt. troepen nog moesten medewerken aan andere taken dicht voor het front. De grondoorzaak was dus feitelijk onze te kleine legersterkte, die van veel de oorzaak is geweest.

c. *bl. 464 slot en bl. 465.*

Het is mij onbegrijpelijk, hoe schr. deze ongefundeerde fanfare over de D.A. van VII en VIII Div. heeft kunnen neerschrijven. Hij kan weten, dat een gemotoriseerde Afd. van IV L. K. op 12 Mei naar het II L. K. is verplaatst en dat deze daar niet is ingezet, doch weder is *teruggezonden*, omdat naar het inzicht van den verantwoordelijken Commandant op dat oogenblik daaraan bij den Grebbeberg geen behoefte bestond. Zij kwam overigens juist intijds terug in haar eigen stelling om haar partij behoorlijk mee te „blazen”. Voorts kon schr. weten, dat er nog verschillende gemotoriseerde afdelingen Artillerie elders beschikbaar waren, die de C.V., zoo hij dit gewild had, naar den Grebbeberg had kunnen commanderen, voordat de Divisieartillerie van VII en VIII Div. aan de beurt kwam.

De berichten omtrent den tegenstander tegenover II Div. en IV L. K. en het inzicht op 12 Mei in den avond omtrent den toestand bij den Grebbeberg in verband met de reeds genomen maatregelen, waren echter van dien aard, dat gemeend werd, dat tot het verplaatsen van meer motor-artillerie naar het bedreigde frontdeel nog niet diende te worden overgegaan. Al ware de geheele D.A. van VII en VIII Div. gemotoriseerd geweest, zij zou niet naar den Grebbeberg zijn verplaatst.

Men moet bij het „nakaarten” uitermate voorzichtig te werk gaan, omdat alles dadelijk heel anders wordt, zoodra de bekende „nevel der ongewisheid” is opgetrokken.

Ten slotte is er geen gevormde van den C.V. geweest, doch een inlichtingsofficier, die doortastende adviezen heeft gegeven. De artillerie-vuren, die deze officier heeft geadviseerd ter ondersteuning van den tegenaanval,

zijn *niet* achterwege gebleven „*omdat de artillerie te zwak was*”, zooals schr. meent. De verantwoordelijke C. is na het vertrek van dien inlichtingsofficier tot ander inzicht gekomen en heeft hetzelfde aantal vuren doen afgeven, doch *verder weg*, wat men toch zeker niet doet, als de artillerie te zwak is. Die verplaatsing van het vuur vond zijn oorzaak in de omstandigheid, dat men niet met zekerheid wist, welk deel der hws. nog wel en welk deel niet meer bezet was en omdat men tot elken prijs wilde voorkomen, dat het geschokte moreel der bezetting van de hws. door eigen artillerie-vuur geheel zou worden gebroken. Dat zich inmiddels meerdere drama's zouden afspelen, vóór die tegenaanval los kwam, kon men tevoren niet weten.

De lessen, die overigens uit *dit* gebruik der artillerie te trekken zijn, liggen op geheel ander terrein.

Ook oorlogvoeren is een vak, dat men al doende moet leeren.

bl. 465; 8 R.A.

Wat schr. hier mededeelt omtrent de reden van het achterlaten van het meerendeel der stukken is bepaaldelijk onjuist.

Schr. generaliseert hier op grond van een gerucht, dat een zeer incidenteele grond van waarheid heeft. Geruchten hebben wij intusschen geleerd op hunne waarde te schatten.

Wat zich in dit verband werkelijk heeft afgespeeld, zal te gelegener tijd wel door den geschiedschrijver worden geboekstaafd, doch heeft als motief voor de motorisering der Divisie-artillerie niet de beteekenis, die schr., onvoldoende ingelicht zijnde, daaraan meent te kunnen toekennen als nadeel van paarden-tractie.

bl. 465, 4e alinea.

„Het geheele Auto-Regiment (min het VIe Bataljon) werd *opgeofferd*”, zegt schr., aan het (strategisch) vervoer van Infanterie.

Om te beginnen bestond het Auto-Regiment, na aftrek van het VI (geneeskundig) Bataljon, slechts uit het Ve Bataljon, waarvan een Compagnie in Noordbrabant was, een Compagnie was opgelost over Brigade A. en B. (Zuid van den Rijn) en waarvan dus twee — zegge twee — Compagnieën beschikbaar waren. Deze Compagnieën zijn niet opgeofferd, doch zijn gebruikt (en hoe) voor het doel, waartoe zij van huis uit bestemd waren en zij hebben haar taak goed volbracht.

Overigens zou ik schr. gevallen kunnen noemen uit deze episode, waarbij het gebruik van autotreinen tot *zeer* betreuwenswaardige *vertraging* aanleiding heeft gegeven, al zal ik mij er wel voor wachten, om daar conclusies aan te verbinden op dezelfde lichtvaardige wijze als schr. zijn conclusies trekt.

Ten slotte is mij niet duidelijk, wat in het verband van het artikel over motorisering der artillerie de opmerkingen over „het niet meer kunnen af-dammen van den tegenstander, gebrek aan centrale leiding bij dit geheel”, e.t.q. beteekenen.

Wanneer schr. het nut van motorisering der artillerie had willen aantonen op grond van de jongste ervaringen, dan was er, dunkt mij, toch wel ander bewijsmaterieel te vinden geweest, dan het door hem aangevoerde, waarmede ik niet wil zeggen, dat ik zijn conclusies — voor zoover het ons leger betrof — geheel onderschrijf.

De schr. vindt wellicht nog wel eens gelegenheid, uit den oorlog niet alleen

binnen, doch ook buiten onze grenzen, een werkelijk wetenschappelijk bewerkte serie ervaringen mede te deelen.

Ik betreur het, voorgaande opmerkingen te hebben moeten maken. Toch meende ik, vooral, waar het de oorlogsdagen betreft, de noodige rectificaties niet achterwege te mogen laten.

V. E. NIERSTRASZ,
Luit. Kol. v. d. Gen. Staf.

NIEUWE UITGAVEN

Het Staatsche Leger (1568-1795). Deel VI. Van de verheffing van Prins Willem III van Oranje tot Kapitein- en Admiraal-generaal der Vereenigde Nederlanden tot het begin van den Negenjarigen Oorlog (1672—1688), bewerkt door F. J. G. TEN RAA, generaal-majoor titulair. Met 3 platen en 1 kaart. 's Gravenhage. Uitg. *Martinus Nijhoff*. 1940. Prijs ingenaaid f 8.—

In 1911 verscheen het eerste deel van het omvangrijke werk gewijd aan het Staatsche Leger, onder toezicht van den Chef van den Generalen Staf bewerkt door den toenmaligen gep. Luitenant-kolonel der inf. F. J. G. TEN RAA en den toenmaligen gep. Generaal-majoor der cav. F. DE BAS, Directeur van het Krijgsgeschiedkundig archief van den Generalen Staf. De bedoeling van het werk werd nader uiteengezet in een voorwoord bij het in 1913 verschenen tweede deel. Deze was, overeenkomstig de instructie voor den Directeur van het Krijgsgeschiedkundig archief, een beeld te geven van de samenstelling, het beheer en het bevel van het Staatsche Leger. De eigenlijke krijgsv verrichtingen zouden hierbij geenszins uitvoerig worden behandeld. „*Het Staatsche Leger*” is dus geen pendant van Jhr. Mr. J. C. DE JONGE'S „*Geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen*”. Wat werd geboden moest veelmeer den onmisbaren grondslag vormen voor een ieder, die zich omtrent deze krijgsbedrijven een juist oordeel zou willen vormen. Zoo vormt het één der bronnen van het ieder officier bekende „*Beknopt overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit de Nederlandsche krijgsgeschiedenis van 1568 tot heden*” door Kapitein I. L. UYTERSCHOUT.

Samenstellers hebben zich echter aan de aangegeven beperking niet strikt gehouden. Teneinde het werk ook voor niet-geschiedkundigen leesbaar en belangwekkend te maken hebben zij de verzamelde gegevens geplaatst in het raam der algemeene- en der krijgsgeschiedenis. De daarop wel geleverde critiek kunnen wij niet deelen, daar een behandeling van de samenstelling, het beheer en het bevel over een leger zonder de taak van dit leger — die volgt uit de politieke constellatie — en het gebruik daarvan mede te behandelen, ons niet mogelijk schijnt. Meer dan een omljsting geven de schrijvers in dit opzicht echter niet.

De deelen volgden elkaar aanvankelijk regelmatig op. In 1915 verscheen het derde, in 1918 het vierde en in 1921 het vijfde deel. Het werk was daarmee gevorderd tot en met 1672, de verheffing van Prins Willem III tot Kapitein- en Admiraal-generaal der Vereenigde Nederlanden. In het tijdperk van nationale inzinking en défaitisme — waarvan we de gevolgen zoo bitter hebben gevoeld — van de jaren na den Wereldoorlog was, hoewel nog twee deelen in handschrift gereed lagen, voor de verdere uitgave geen geld beschikbaar. Gedurende 17 jaar bleven deze op het Krijgsgeschiedkundig archief rusten. Eerst de — te laat — herleeft belangstelling voor krijgsgzaken deed in 1939 weder geld voor de uitgifte van een nieuw deel beschikbaarstellen.

Dientengevolge verscheen, door den oorlog met enkele maanden vertraging, eind 1940 het VIde deel. Dit deel werd destijds bewerkt door den in 1926 overleden Generaal-majoor tit. F. J. G. TEN RAA, wiens medeschrijver hem reeds in den dood was voorgegaan. Het is thans, met enkele, in den loop der jaren wenschelijk gebleken herzieningen, uitgegeven door de zorg van den huidige directeur van het Krijgsgeschiedkundig archief gep. Kolonel W. J. ARRIËNS. Het is verlucht met afbeeldingen van den *Koning Stadhouder* en van den *Veldmaarschalk GEORGE FREDERIK, Graaf van Waldeck Pymont*, met een plaat voorstellende een paukenwagen en met een kaart van de Zuidelijk Nederlanden.

Het VIde deel behandelt een voor het Staatsche Leger belangrijk tijdvak. Het omvat de reorganisatie van dit leger na het rampjaar van 1672 door den jongen Kapitein-generaal den Prins Stadhouder Willem III en de met dit nieuwe leger uitgevoerde krijgshandelingen van 1673 tot de in 1678 met Frankrijk gesloten vrede, vervolgens de vredesjaren met de gebruikelijke inzinking op militair gebied, daarna de heropening der krijgsoverbedrijven in 1688, gepaard gaande met versterking van het Staatsche leger, de gedenkwaardige tocht naar Engeland en het begin van den negenjarigen oorlog.

Het werk bevat over het Staatsche leger uit deze jaren een schat van gegevens. Zij leeren, dat, hoeveel er ook in de jaren, die ons van het behandelde tijdperk scheiden, moge veranderd zijn, er ook veel hetzelfde is gebeven. Het blijkt weer, dat volkeren uit de geschiedenis weinig leeren. Schier overal vindt men voorbeelden van den Hercules arbeid, dien de onvolprezen Prins en Koning Willem III moest verrichten om, steeds worstelend met geldgebrek, 's lands defensie in bruikbaren staat te houden. Een arbeid, die ook hem slechts gelukte indien de regenten „de perikelen klaar voor oogen stonden". Toen was het mogelijk in luttele maanden, door werving en subsidiën, een krijgsmacht te vormen. In onzen tijd vraagt dit jaren van voorbereiding, waarin het volk in al zijn geledingen — in moreel en materieel opzicht — moet worden betrokken. Ter illustratie mogen enkele cijfers dienen:

31 Jan. 1672 was de sterkte van de Staatsche infanterie 865 compagnieën met 76.962 man
19 Dec. 1673 waren dit 903 compagnieën met 81.065 man.

Bij het afnemen van het gevaar liepen deze getallen geleidelijk terug, om na de vrede met een sprong te dalen tot 593 compagnieën met 34.226 man.

Bij de cavalerie een zelfde beeld. In 1673 telde dit wapen 147 compagnieën met 11.920 paarden, in 1679 73 compagnieën met 3.942 paarden.

De tocht, naar Engeland bracht weder een vermeerdering van de strijdmacht mede tot 43.179 man infanterie en 5.766 ruiters, waarbij echter nog subsidie troepen kwamen. Het expeditionaire korps, waarover het werk interessante bijzonderheden brengt, telde 11.212 man infanterie en 4.057 ruiters.

Deze enkele grepen mogen volstaan om te doen zien, dat onze krijgsgeschiedenis is verrijkt met een schat van gegevens. Om een volledig beeld te krijgen ontbreken slechts hoofdstukken over oefening; tactiek, geest en gehalte van de krijgsmacht, die wel is waar buiten den opzet van het werk vallen, maar daarin noode worden gemist.

Ook voor het gebodene past echter dank. Wij hopen van harte, dat veranderde tijdsomstandigheden de voortzetting en voltooiing van het werk zullen gedoogen.

C.

„Kurzer Abriss der Taktik" door Oberst. VON WITZLEBEN. *Uitgave van Verlag „Offene Worte"* Berlijn. Prijs R.M. 1,—

„Panzer-Kampfwagenbuch" door Hauptmann KURT KAUFFMANN *Uitgave van Verlag „Offene Worte"* Berlijn. Prijs R.M. 3.—

UIT DE VAKPERS

PIONIER-BATAILLON 30 IN FLANDERN.

Sprengung der eisernen Mauer (murdefer) bei Merkt am 16. Mai 1940.

Beschrijft de wijze, waarop een ruim 2,5 m hooge, stalen vechtwagenhindernis voor een Belgische stelling, Oost van Mechelen werd overwonnen. Vermoedelijk worden bedoeld de zware, geconstrueerd

ijzeren hekken, welke kunnen worden weggerold, en daardoor, bij harden ondergrond, vrij snel te plaatszen zijn. Dit type vechtwagenhindernis is aan Belgische zijde veel toegepast. Door de elementen, welke elk voor zich ong. 4 m breed zijn, onderling met staaldraden te verbinden, wordt een aangesloten hindernis gevormd. De vij.

bracht een bres tot stand, door 4 tezamen gebonden mijnen te doen springen.

Het valt op, dat de ondercommandanten in hooge mate persoonlijk aan de verkenningen en gevechtshandelingen deelnemen. Uit de beschrijving valt op te maken, dat voor het aansteken van het vuurkoord aanvuursels werden gebruikt.

Pioniere erzwingen den Übergang über das Yser-Kanal bei Bixschoote am 29. Mai 1940.

Het Yser-kanaal werd door Engelsche troepen verdedigd. De D. aanval wordt niet door een langdurige art. beschieting voorbereid; evenmin vindt de overgang bij het aanbreken van den dag plaats; evenmin dus een gereedleggen van het overgangsmaterieel dichtbij den oever in den, aan den aanval voorafgaanden, nacht. Het inleidende art. vuur duurt 3 uren, de aanval geschiedt midden op den dag.

Voor den overgang van een voorbataljon zijn 4 groote en 6 kleine drijfzakken ingedeeld; een gering aantal, als men in aanmerking neemt, dat de kleine drijfzak zich eigenlijk slechts leent voor het één keer overzetten van manschappen. Het E. infanterievuur is dermate hevige, dat uiteindelijk, aan den kanaaloever aangekomen, nog slechts 1 groote en 2 kleine drijfzakken voor het eerste echelon ter beschikking staan. Van verliezen aan personeel wordt geen melding gemaakt. Daar de inf. niet snel genoeg is gevolgd, wordt het eerste echelon geheel door pioniers gevormd. Deze slagen erin den overkant te bereiken en in een gevecht van nabij plaatselijk den taaien weerstand der E. te breken.

Uit gegevens betreffende den vorigen oorlog blijkt, dat het kanaal ong. 20 m breed is. Blijkbaar is ter plaatse geen inundatie tot stand gekomen; ook in den Wereldoorlog strekte de Yserinundatie zich niet zoover naar het Z. uit, dat ter hoogte van Bixschoote het terrein was onder water gezet. Van een optreden van E. of D. luchtmacht strijdkrachten blijkt niets.

Bau einer 16-t. Kriegsbrücke über den Yser bei Steenstraat

Het valt op, dat zeer snel wordt overgegaan tot het bouwen van een 16-tons pontonbrug. Engelsch artillerievuur dwingt tot het onderbreken van den brugslag gedurende drie en een half uur; het werk moet daarna onder groote technische moeilijkheden (ongunstige oevers) des nachts worden uitgevoerd. Het aanvankelijk slaan van een 8-tonsbrug, welke later zou verzwaaard worden, is blijkbaar overbodig geacht. Om 7.00 is de pontonbrug gereed; om 16.00 wordt begonnen met het bouwen van

een 16-tons zware hulpbrug, teneinde het pontonmaterieel vrij te maken. Deze hulpbrug is den volgenden dag gereed. De breedte van het kanaal bij Steenstraat, dat nog iets meer zuidelijk dan Bixschoote gelegen is, moet, op grond van andere gegevens, op 20 m worden geraamd.

MELTZER. Pioniere stürmen einen polnischen Bunker.

PICKEL. Pioniere im Bunkerkampf an der Warthe.

Uit andere gegevens is reeds bekend, welk een groot aandeel de pioniers hebben gehad in het tot zwijgen brengen van kazematten. Na de inleidende artilleriebeschieting en de aanvallen van duikbommenwerpers zijn het veelal de pioniers geweest, die, in het gevecht van nabij, de bezetting der kazematten hebben buiten gevecht gesteld.

Bovenvermelde artikelen vermelden twee episoden uit den strijd tegen kazematten.

Het verdedigingswerk, beschreven in het eerste artikel, is waarschijnlijk een werk geweest, overeenkomende met een „petit ouvrage”. De sterkte van de bezetting — 2 off. en 32 man —, de aanwezigheid van een pantserkoepel ten behoeve van de frontale verdediging, wijzen in die richting. Om de kazemat te naderen werd o.m. dekking gezocht achter en op een oprukkenden pantserwagen. Het ontbreken van een beschermend mijnenveld heeft zich kennelijk gewroken.

In het tweede beschreven geval gold de aanval kleinere kazematten. Alle werken werden met geconcentreerde ladingen, en handgranaten, soms achter een scherm van nevelkaarsen, geannuleerd. De Polen hadden om vele van hun kazematten stroommijten gebouwd. Deze maskeering bleek niet te voldoen; zij werd met lichtmunitie in brand geschoten. Van vlammenspuiten, die bij de aanvallen op de Maginotlinie dikwijls zijn gebruikt, blijkt in de hierboven beschreven gevallen niets.

MELTZER. Der Vorstosz der Rumänen über die Donau bei Flamanda am 1. Oktober 1916.

De rivierovergang der D. troepen in den veldtocht tegen Roemenië bij Sistowa is bekend genoeg. Minder bekend is de aanval der Roemenen over de Donau bij Flamanda, ong. 80 km oost van Sistowa, in zuidelijke richting, teneinde van het vij. leger in den Dobroedsja de verbindingen af te snijden. De operatie was door de Roemenen zeer goed voorbereid. Het eerste echelon werd met roeibootten overgezet; aanvankelijk scheen de aanval een volledig succes te zullen worden; een 1000 m lange

brug kwam tot stand. Daarop werd tegenslag op tegenslag ondervonden. Alle lucht-afweermiddelen ontbraken, zoodat slechts enkele D. vliegtuigen er ongehinderd in slaagden groote verarring te stichten. Bovendien beschadigden in de daaropvolgende dagen Oostenrijksche monitors eenige keeren de brug. De omstandigheden werden nog slechter, door regen en stormweer, als gevolg waarvan de brug werd uiteengeslagen. Toen de aanvallen der monitors zich herhaalden en de brug vijf keeren was moeten hersteld worden, werd bevel gegeven de operatie te staken.

Wf.

V. f. P. 1940 2e Heft.

Het Nederlandsch octrooi No. 37405, betreffende:

„Automatisch vuurwapen met teruggaanden loop en met den loop gegrendeld sluitstuk”, staande ten name van „Danuvia” Fegyver - és Löszergyár R. T., te Budapest, Hongarije, wordt hierbij te koop of ter licentieverleening aangeboden.

Nadere bijzonderheden verstrekt het Nederlandsch Octrooibureau, Laan Copes van Cattenburch 24, 's-Gravenhage.

J. J. VAN HOMELLEN
SCHILDER - BOXTEL

*Reeds diverse schilderwerken
voor Defensie uitgevoerd.*

Aannemer alle voorkomend schilderwerk.

BRANDSTOFFENHANDEL
KO-CO

BASSIN 23, TEL. 3386
MAASTRICHT

LEVERANCIERS
AAN RIJKS- EN GEMEENTE INSTELLINGEN

FA. J. OVERTOOM & ZOON
BLÖEMGRACHT 23 - ZAANDAM - TEL. 4403

Bouwbedrijf en Onderhoudswerken

**REEDS DIVERSE WERKEN AAN
DEFENSIE AFGELEVERD**

Uw adres voor prima
gedistilleerd, wijnen, likeuren etc.

is:

K. SAVELKOULS - TILBURG
BREDASCHEWEG 13a TEL. 1208
Levering door 't geheele land.

Fa. ROELOFS, HAASE en MARKVOORT

AANNEMERS BOUWWERKEN ELECTR. TIMMERFABRIEK
RIJSSSEN — TELEFOON No. 60
BARAKKENBOUW SCHUILKELDERS

VLEESCHHOUWERIJ EN SPEKSLAGERIJ

Annex Fijne Vleeschwaren

FIRMA FRANCKEN RENBAANSTRAAT 88,
SCHEVENINGEN, TEL. 550257

ERKEND LEVERANCIER VAN RIJKSINSTELLINGEN

OOK SPECIAAL INGERICHT VOOR DE BETERE PARTICULIEREN!

Skizze 1
Geographische Unterlage u. Landesbefestigung

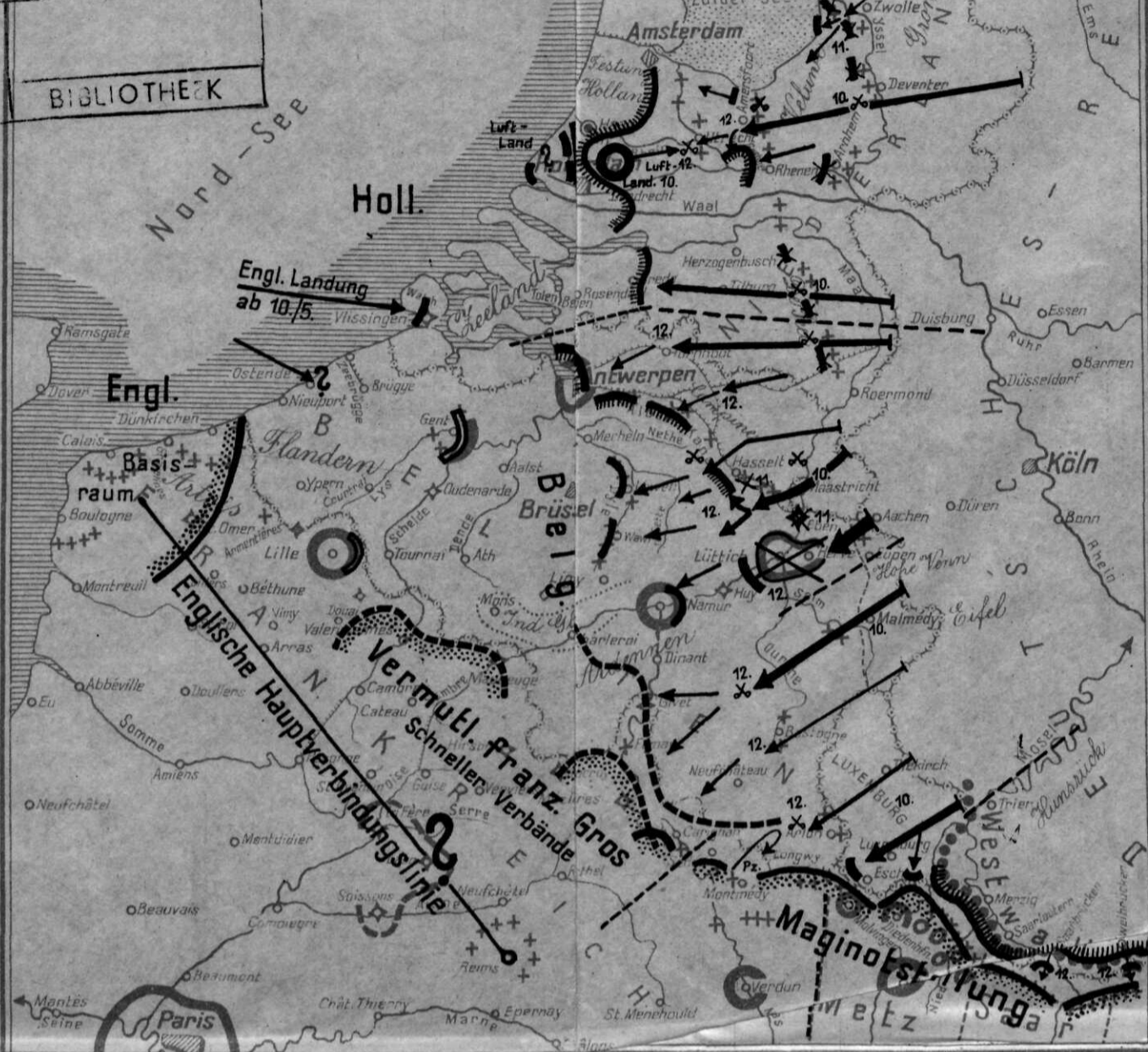
Nicht aufgenommen ist die Fortsetzung des Westwalls bis zur Nordsee.
Nur angedeutet, da nicht genau bekannt sind:

- a) Anlagen der „Festung Holland“;
- b) Albert- und Dylelinien;
- c) Ausbau der „Lücke von Montmédy“, Zubauten zur „vorbereiteten Schlachtfeldbefestigung“ zwischen der Maas und Lille.

Skizze 2
Operationen zu Lande 10.-12. Mai 1940

Die Darstellung erfolgt auf allen Skizzen nur großen Zügen und teilweise schematisch.
Auf deutscher Seite sind bloß die Hauptkolonnen und -gruppen angedeutet.
Die feindlichen Streitkräfte sind mangels genauer Nachrichten noch allgemeiner gehalten.
Die feindlichen Streitkräfte hielten noch bis 23. Mai.

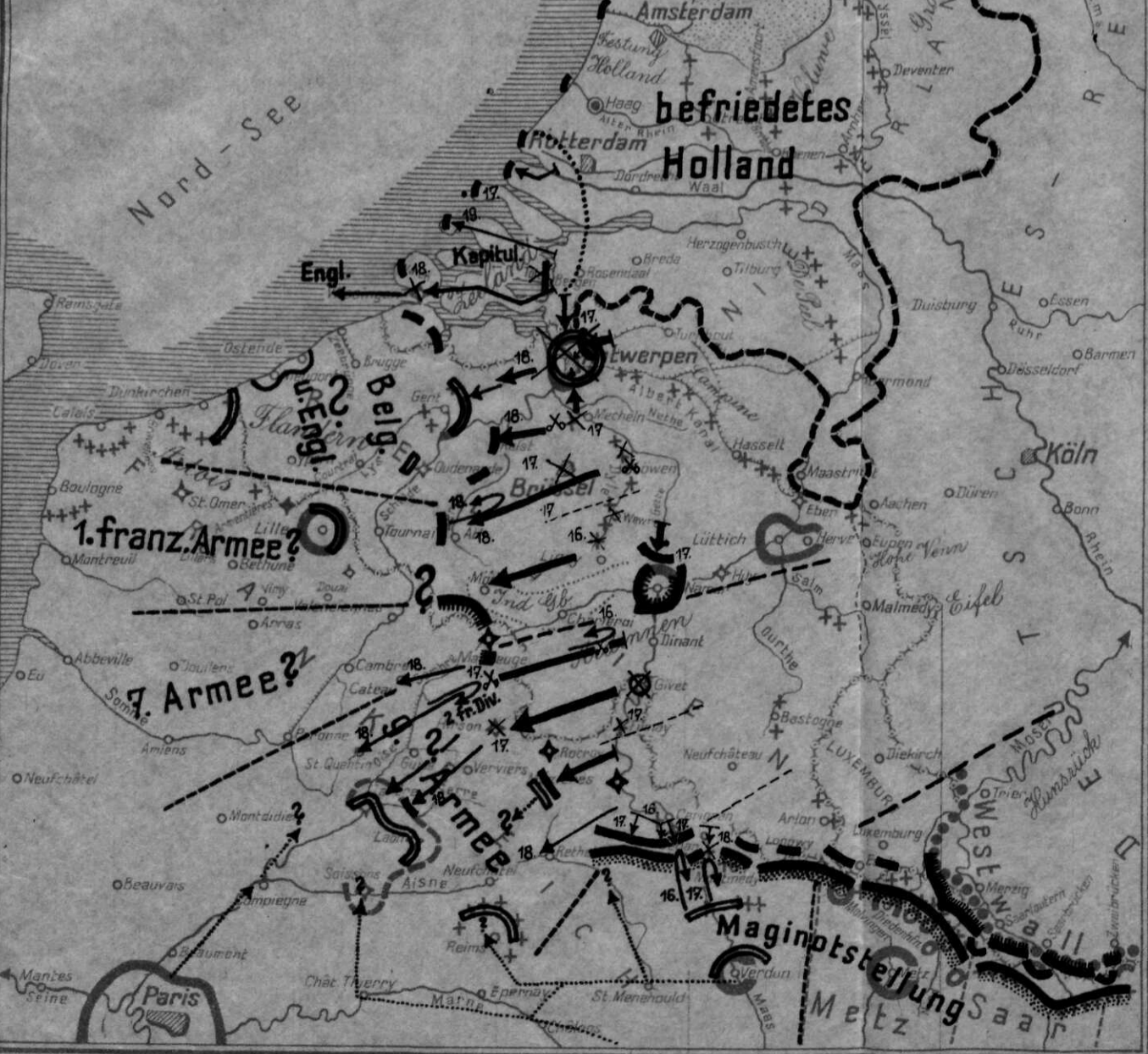

Skizze 3
Operationen zu Lande 13.-15. Mai 1940

Skizze 4
Operationen zu Lande 16.-18. Mai 1940

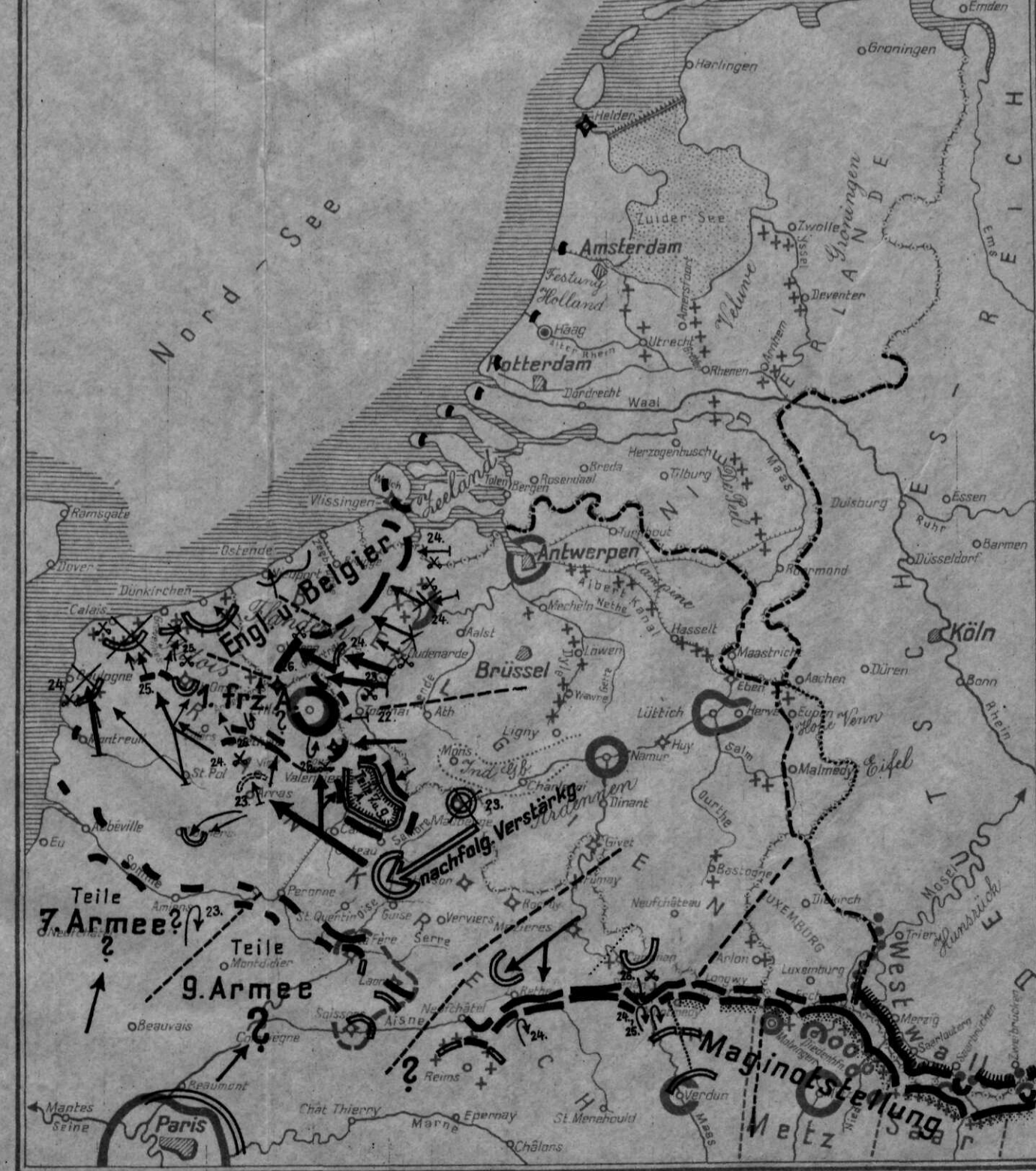
Verteilung und Bewegungen der in Holland freigewordenen deutschen Kräfte sind nicht ausgewiesen.
Die augenscheinlich starke Vermischung aller Verbündeten beiderseits Maubeuge ist nicht darstellbar.
Die Grenzen der französischen 1., 7. und 9. Armee in den Skizzen 3-6 sind unsicher.

Skizze 5
Operationen zu Lande 19.-22. Mai 1940

Skizze 6
Operationen zu Lande 23.-26. Mai 1940

HET KORPS MARINIERS 1665 – 1940.

Een der medewerkers van de N. R. C. schrijft aan dit blad:
10 December was het 275 jaar geleden, dat het oudste korps van de voormalige Nederlandsche Weermacht werd opgericht. Niet alleen het oudste, maar we mogen het gerust zeggen in verleden en heden het roemrijkste korps, dat ons land heeft gediend op eigen en vreemden bodem, in overzeesche bezittingen en gewesten. Het korps Mariniers heeft in zijn 275-jarig bestaan een eervolle plaats in de krijgskundige historie van Nederland weten in te nemen.

In de tweede helft der 17e eeuw voelde men hier te lande het gemis aan behoorlijk geoeffende en gedisciplineerde zeesoldaten aan 's lands vloot. De bootsgezellen of matrozen zorgden voor het schip zelf en zijn tuigage. De bediening van de kanonnen en handvuurwapenen geschiedde door landsoldaten. Deze laatsten bezorgden den bevelhebbers der vloot de grootste moeilijkheden. Er was in die dagen toch geen sprake van een goed georganiseerd en uitgerust landleger. De bewering, dat het landvolk, dat aan boord diende, het schuim der natie was, is er dan ook niet geheel naast. Dit kon ook niet anders: schamele kleding, slechte uitrusting, weinig soldij, het harde, ruwe leven aan boord en aan den wal maakten het soldatenbestaan tot een weinig aantrekkelijk bedrijf. Het is niet te verwonderen, dat zij zich van hun plichten aan boord slecht kweten, dat zij lafhartig waren in het gevecht en buiten 's vijands bereik complotten en muiterijen aanstookten.

Het is de groote verdienste geweest van den toenmaligen raadspensionaris van Holland, JOHAN DE WITT, geadviseerd door Neerlands grootsten admiraal MICHEL DE RUYTER, dat op 10 December 1665 een goed georganiseerd „Regiment de Marine” met zijn eigen officieren, in 19 compagnieën verdeeld ter sterkte van 2330 man, in de plaats werd gesteld van de vroegere ongeordende benden. Het bekende gezegde „de jongens van JAN DE WITT” dateert uit dien tijd en duidt op de mariniers.

Commandant van dit eerste marine-regiment was kolonel WILLEM JOSEPH, baron van Ghent.

Reeds dadelijk na de oprichting van het regiment werd de oefening van de in vasten dienst genomen zeesoldaten ter hand genomen. Een strenge tucht werd ingevoerd. Met welk gunstig resultaat, bleek aldra in den tweeden Engelschen oorlog bij den beroemden tocht naar Chatham (1667).

De vloot, die op 6 Juni in zee stak, was verdeeld in drie eskaders onder DE RUYTER, VAN NES en VAN GHENT, met een totale sterkte van 61 schepen, aan boord waarvan CORNELIS DE WITT, als gevolmachtigde der Staten, den tocht meemaakte. Het smaldeel onder luitenant-admiraal VAN GHENT, kolonel der mariniers, wist door te dringen op de rivier de Medway. Ruim 1000 mariniers waren over deze vloot verdeeld. Drie schepen kwamen zoo dicht mogelijk bij het fort Sheerness ten anker en beschoten dit fort, dat zich eenigen tijd verdedigde. Onderwijl werden ongeveer 800 man aan land gezet, waarop na een kort gevecht het fort in onze handen viel.

Daar het den onzen niet mogelijk was fort Sheerness blijvend te bezetten,

werd het vernield, nadat de rijke buit er zooveel mogelijk uitgehaald was en over de schepen verdeeld. Daarop voer een ander gedeelte der vloot onder DE RUYTER en VAN GHENT een zijrivier van de Theems, de rivier van Rochester, op, tot aan de plaats Chatham, onder den rook van Londen gelegen. Hoeveel indruk deze tocht op de Engelschen maakte, blijkt uit de boeken der Engelsche geschiedschrijvers, die vermelden, dat de bevolking van Londen uit angst door het opdringen van de Hollandsche vloot in paniek de stad verliet met achterlating van geld en goederen.

Onze vloot vertoefde nog eenigen tijd in de Engelsche wateren, totdat op 24 Augustus de vrede van Breda gesloten werd. Het doel was bereikt; onder onze dwang op Engeland was een voor ons voordeelige vrede gesloten en de vloot keerde met roem beladen in het vaderland terug.

Het is onmogelijk in kort bestek een volledig overzicht van de geschiedenis van het korps te geven. Wij beperken ons dan ook tot de beschrijving van die wapenfeiten, welke vermeld staan op het op 16 September 1929 aan het korps uitgereikte vaandel. Behalve den hierboven beschreven tocht naar Chatham treffen wij op dit vaandel nog de volgende namen aan: Spanje—Algiers, West-Indië, Seneffe, Kijkduin—Doggersbank en Atjeh—Bali.

Een zeer belangrijke rol speelden de mariniers gedurende den oorlog, die in het rampjaar 1672 uitbrak en waarin Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen onze vijanden waren. In tegenstelling met de vloot die in goeden staat verkeerde, was het met het leger treurig gesteld. Versterking van de landmacht was een gebiedende eisch. Ook het Regiment de Marine werd uitgebreid. De mariniers toch werden zoowel te land als te water gebruikt.

Op de vloot, die in April 1672 zee koos, waren 2400 mariniers ingedeeld, die het hunne bijdroegen tot de overwinning van DE RUYTER op de vereenigde Engelsche en Fransche vloten in den slag bij Solebay. De kolonel der mariniers, WILLEM JOSEPH, baron VAN GENDT, sneuvelde in dezen slag. Zijn stoffelijk overschot werd bijgezet in de Domkerk te Utrecht.

Op den 21sten Augustus 1673 had de beroemde zeeslag bij Kijkduin plaats. Aan boord van de schepen met een totale bemanning van 17.500 man, bevonden zich ook ruim 2.500 mariniers. Hoewel de mariniers in dezen slag dus niet zelfstandig zijn opgetreden, is het toch mede aan hen te danken, dat de vijanden voorgoed van onze kust verdwenen en het grafschrift op de tombe van DE RUYTER kan vermelden, dat hij:

„In één jaar twee groote koninkrijken,
Tot driemaal toe de trotsche vlag deed strijken!”

Ook hadden de mariniers een werkzaam aandeel in de krijgsbedrijven te land. Na den vrede van 1674 met Engeland, Munster en Keulen stond de Hollandsche Republiek nog slechts tegenover Frankrijk.

Aan den veldslag bij Seneffe in de Zuidelijke Nederlanden, op 11 Augustus 1674, namen de Staatsche troepen onder Prins WILLEM III deel. Hiertoe behoorden ook twee regimenten mariniers onder PALM en VAN WEEDE. Kolonel PALM sneuvelde en met hem een groot deel van zijn mannen.

In den Spaanschen Successie-oorlog streden de Nederlanden aan de zijde van Engeland en Duitschland tegen Frankrijk en Spanje. In de beschrijving van dezen oorlog komen wij de mariniers nog tegen bij het beleg en de verovering van Barcelona (1705), waaraan twee regimenten onder De St. AMANT en PALM deelnamen, en verder bij de verovering van Carthage, de bestorming van

Alicante, de verovering van de eilanden Majorca en Minorca, de slagen bij Almanza, Brihuega, en de onverschrokken verdediging van Lerida.

Tijdens den 11-jarigen duur van den oorlog heeft de Republiek 23.807 man naar Spanje gezonden, waarvan slechts 2000 het Vaderland terugzagen. Onder de 22.000 gevallen was een groot aantal mariniers, zoodat met recht het woord „Spanje” in het vaandel gevoerd mag worden ter herinnering aan de dooden.

De vermelding van West-Indië vindt zijn oorzaak in de onderdrukking van de slaven-opstanden in onze koloniën Berbice (1763) en Suriname (1773). Deze laatste door een regiment onder kolonel LOUIS HENRY FOURGEAUD.

In den voor ons zoo onfortuinlijk verloopen vierden Engelschen oorlog is de slag bij Doggersbank (1781) het eenige lichtpunt. Twee eskaders onder schout-bij-nacht ZOUTMAN en den kapitein ter zee VAN KINSBERGEN wisten na een langdurig gevecht den Engelschen tegenstander te verslaan. Het is ons laatste groote succes in een zeeoorlog geweest, waaraan 800 zeesoldaten deelnamen.

In 1816 zien wij de mariniers aan boord van een Engelsch-Nederlandsche vloot bij het bombardement van Algiers ter tuchtiging van dit beruchte zee-rooversnest, met als gevolg, dat aan de eischen: vrijlating van alle Christen-slaven en salueeren van onze vlag, werd voldaan.

„Atjeh-Bali”, een herinnering aan het grootsche werk, dat door ons land in het uitgestrekte Indië werd volbracht. Een strijd, die uit te veel handelingen bestaat, dan dat het ons mogelijk zou zijn eenig overzicht hiervan te geven in de ons toegemeten plaatsruimte. Mogen van het groote aandeel, dat het korps in dezen strijd heeft gehad, de 53 militaire Willemsorden getuigen, welke in het tijdvak 1821—1906 aan officieren, onderofficieren en manschappen van het korps mariniers werden uitgereikt.

Tenslotte vermelden wij uit de laatste jaren van de Korpsgeschiedenis de bescherming van ons gezantschapsgebouw in Peking, gedurende de troebelen in China (1900 tot 1923) en de aanwezigheid van een detachement mariniers bij de verkiezing in het Saargebied (1935;) geen wapenfeiten, doch een blijk, hoezeer het korps geschikt geacht werd als vertegenwoordiging van ons land in den vreemde.

De oorlogsdagen liggen ons nog versch in het geheugen en daarmede de belangrijke diensten, welke de mariniers het vaderland toen bewezen hebben. In Rotterdam en Zeeland, op alle plaatsen waar het korps vertegenwoordigd was, op het strijdtoneel, heeft het getoond, dat het voor zijn taak berekend was.

C. G. L.

MIJN BELEVINGEN BIJ VALKENBURG

10—13 MEI 1940.

De heer Mr. Dr. W. F. VAN GUNSTEREN verzoekt ons in *De Militaire Spectator* te willen bekend maken, dat de publicatie van het geschrevene onder bovenstaand hoofd in het Novembernummer zonder zijn voorkennis is geschied.

Het bericht is samengesteld aan de hand van een rapport, dat de heer VAN GUNSTEREN op verlangen van zijn commandant heeft opgesteld.